

Volume III (2017)

Pseudo-Plutarkhos, Nehirler ve Dağ İsimleri Hakkında

**Pseudo-Plutarkhos, De Fluviorum et Montium
Nominibus**

Çeviren: Mesut KINACI

*Libri: Kitap Tanıtımı, Eleştiri ve Çeviri Dergisi'*nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz "açık erişimli" bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki kitap tanıtımlarını, eleştirileri ve çevirileri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, çıktısını alabilir ve kaynak göstererek bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten kitap tanıtımları, eleştiriler ve çeviriler derginin web sitesinde (libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Volume III: Ocak-Aralık 2017) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır.

Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Atıf Düzeni: Pseudo-Plutarkhos, *Nehirler ve Dağ İsimleri Hakkında*, Çev. M. Kinacı, *Libri* III (2017) 580-621. DOI: 10.20480/lbr.2017048

Geliş Tarihi: 19.06.2017 | Kabul Tarihi: 20.12.2017

Elektronik Yayın Tarihi: 29.12.2017

Editörya: Phaselis Research Project
www.libridergi.org

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΠΕΡΙ ΠΟΤΑΜΩΝ ΚΑΙ ΟΡΩΝ ΕΠΩΝΥΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΥΤΟΙΣ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΩΝ

I. ΥΔΑΣΠΗΣ

1. Χρυσίπηη διὰ μῆνιν Ἀφροδίτης εἰς ἐπιθυμίαν ἔμπεσοῦσα τοῦ γεννήσαντος Ὑδάσπου καὶ μὴ στέγουσα τοὺς παρὰ φύσιν ἔρωτας, νυκτὸς βαθείας τῷ προειρημένῳ συνήλθε, τῆς τροφοῦ συνεργούσης. Κατηχηθεὶς δὲ περὶ τῶν συμβεβηκότων ὁ βασιλεὺς τὴν μὲν ἐνεδρεύσασαν αὐτὸν γραῦν ζῶσαν κατέχωσεν· τὴν δὲ θυγατέρα σταυρώσας διὰ λύπης ὑπερβολὴν ἔρριπεν ἑαυτὸν εἰς ποταμὸν Ἰνδὸν, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Ὑδάσπησ μετανομάσθη· ἔστι δὲ τῆς Ἰνδίας νεανικῶς καταφερόμενος εἰς τὴν Σαρωνικὴν Σύρτιν.
2. Γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῷ λίθος λύχνος καλούμενος, Ἐλαιώδης δὲ ἐστὶν χροῶς καὶ ζεστός πάνυ· σελήνης δὲ αὐξομένης εὐρίσκεται πρὸς μελωδίαν αὐλῶν· χρῶνται δὲ αὐτῷ οἱ ἐν ἔξοχῇ τυγχάνοντες.
3. Εὐρίσκεται δὲ αὐτοῦ παρὰ τὰς καλουμένας Πύλας βοτάνη παρόμοιος ἡλιοτροπίῳ· ταύτην λειοτριβοῦντες τῷ χυλῷ τοῖς καύμασιν ἀλείφονται καὶ φέρουσιν ἀκινδύνως τῆς περισσοτέρας θερμασίας τὴν ἀναθυμίασιν.
4. Οἱ δὲ ἐγχώριοι τὰς ἀσεβῶς ἀναστρεφομένας παρθένους σταυροῖς προσηλώσαντες εἰς αὐτὸν βάλλουσιν, τῇ σφῶν διαλέκτῳ τὸν Ἀφροδίτης ὕμνον ἄδοντες. Κατορύσσοσι δὲ κατ' ἐνιαυτὸν γραῦν κατάκριτον παρὰ τὸν ὀνομαζόμενον Λόφον Θηρογόνον· ἅμα γὰρ τὴν πρεσβῦτιν κατορυχθῆναι ἐρπετῶν πλῆθος ἐκ τῆς ἀκρωρείας ἐξέρχεται καὶ τὰ περιπτάμενα τῶν ἀλόγων ζώων κατεσθίει, καθὼς ἰστορεῖ Χρύσερμος ἐν π' Ἰνδικῶν. Μέμνηται δὲ τούτων ἀκριβέστερον Ἀρχέλαος ἐν ιγ' περὶ Ποταμῶν.
5. Παράκειται δὲ αὐτῷ ὄρος Ἐλέφας καλούμενον δι' αἰτίαν τοιαύτην· Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνοσ μετὰ στρατεύματος εἰς Ἰνδίαν, ἐλθόντος καὶ τῶν ἐγχωρίων κρίσιν

PLUTARKHOS

NEHİRLER, DAĞ İSİMLERİ VE BU YERLERDE KEŞFEDİLEN ŞEYLER HAKKINDA

Çeviren Mesut KINACI*

I. HYDASPES

1. Aphrodite'nin öfkesi yüzünden, babası olmasına karşın Hydaspes'e tutulan ve doğaya aykırı olan arzularını saklayamayan Khryssippe, dadısının da yardımıyla sözü edilen kişiyle bir gece yarısı birlikte oldu. Kral ise yanındakiler tarafından bilgilendirilince kendisini tuzağa düşüren bu yaşlı kadını diri diri gömdü. Kızına işkence yaptığı için aşırı derecede acıya kapılarak kendini nehre attı, ki bu ondan dolayı Hydaspes olarak yeniden adlandırıldı. (Bu nehir Hindistan'ın Saron Körfezi'ne güçlü bir şekilde akan (nehirdir).
2. Orada *lukhnis* denilen bir taş oluşur. Zeytuni renkte ve tamamen pürüzsüzdür. Ay yükselirken *aulosların* melodisi eşliğinde fark edilir. Onu seçkin kişiler kullanırlar.
3. *Pylai* olarak adlandırılan bir yerinde *heliotropium'a* (ayçiçeği) çok benzeyen bir bitki bulunur. Bunu ezdikten sonra suyunu yanıklara sürerler ve giderek artan ateşin hararetini tehlikesizce savuştururlar.
4. (Orada) ikamet edenler edepsiz davranışlarda bulunan genç kızları kazığa bağladıktan sonra kendi diyalektlerinde Aphrodite'nin ilahisini söyleyerek (kızları) onun (nehrin) içine atarlar. Her yıl dönümünde hükümlü yaşlı bir kadını Therogonon Sırtı olarak adlandırılan yerin yanına gömerler. Aynı zamanda Khrysermos'un *Indikon* adlı eserinin 80. kitabında anlattığına göre yaşlı kadının gömülmesiyle birlikte tepelerden birçok sürüngen gelir ve düşümemeyen canlıların uçanları onu yer. Arkhelaos ise *Nehirler Üzerine* olan eserinin 13. kitabında bunlardan daha doğrusunu anlatır.
5. Şu sebeplerden dolayı Elephas (Fil) Dağı olarak adlandırılan dağ onun yanında uzanır: Makedonyalı Aleksandros (Büyük İskender) seferi için Hindis-

* Yrd. Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Isparta. mesutkinaci@sdu.edu.tr

ἐχόντων ἀντιπολεμῆν αὐτῷ, Πῶρου τοῦ βασιλέως τῶν τόπων ἐλέφας αἰφνιδίως οἰστροπλήξ γενόμενος ἐπὶ τὸν Ἥλιου λόφον ἀνέβη καὶ ἀνθρωπίνῃ φωνῇ χρησάμενος εἶπεν· Δέσποτα βασιλεῦ, τὸ γένος ἀπὸ Γηγασίου κατάγων, μηδὲν ἐξ ἐναντίας Ἀλεξάνδρου ποιήσης· Διὸς γάρ ἐστιν Γηγάσιος. Καὶ τελέσας τὸν λόγον ἔθανεν. Ἀκούσας δὲ τούτων ὁ Πῶρος ψοφοδεὴς τοῖς Ἀλεξάνδρου γόνασιν προσέπεσεν εἰρήνην αἰτούμενος· τυχῶν δὲ ὧν ἤθελεν, τὸ ὄρος Ἐλέφαντα μετωνόμασεν, καθὼς ἱστορεῖ Δέρκυλλος ἐν γ' περὶ Ὀρῶν.

II. ΙΣΜΗΝΟΣ

1. Ἴσμηνός ποταμός ἐστι τῆς Βοιωτίας κατὰ πόλιν Θήβας· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πρότερον Κάδμου ποῦς ἀπ' αἰτίας τοιαύτης· Κάδμος τὸν κρηνοφύλακα δράκοντα τοξεύσας καὶ εὐρῶν ὡσπερ πεφαρμακευμένον φόνῳ τὸ ὕδωρ, περιήρχετο τὴν χώραν ζητῶν πηγὴν· γενόμενος δὲ κατὰ τὸ Κωρύκιον ἄντρον κατὰ πρόνοιαν Ἀθηνᾶς τὸν δεξιὸν πόδα βαθύτερον εἰς πηλὸν ἤρεισεν· ποταμοῦ δ' ἀναδοθέντος ἐκ τοῦ τόπου, ὁ ἦρως βουθυτήσας Κάδμου πόδα προσηγόρευσεν αὐτόν. Μετὰ δέ τινα χρόνον Ἴσμηνός, Ἀμφίωνος καὶ Νιόβης παῖς, ὑπὸ Ἀπόλλωνος τοξευθεὶς καὶ ἀλγηδόνι συνεχόμενος, ἑαυτὸν ἔβαλεν εἰς τὸν προειρημένον ποταμὸν, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Ἴσμηνός ὠνομάσθη, καθὼς ἱστορεῖ Σώστρατος ἐν β' περὶ Ποταμῶν.

2. Παράκειται δὲ αὐτῷ Κιθαιρῶν ὄρος, ὀνομαζόμενον δὲ πρότερον Ἀστέριον δι' αἰτίαν τοιαύτην. Βοιωτοῦ τοῦ Ποσειδῶνος ἐκ δυεῖν γυναικῶν τῶν ἐπισήμων θέλοντος γῆμαι τὴν ὠφελιμωτέραν καὶ ἐν ταῖς ἀκρωρείαις λόφου τινὸς ἀνωρύμου νυκτὸς περιμένοντος ἀμφοτέρας, αἰφνιδίως ἐξ οὐρανοῦ κατενεχθεὶς ἀστήρ ἐνέ πεσεν τοῖς Εὐρυθεμίσσης ὄμοις καὶ ἀφανὴς ἐγένετο. Βοιωτὸς δὲ τὸ σημαινόμενον νοήσας τὴν μὲν κόρην ἔγημεν, τὸ δὲ ὄρος ὠνόμασεν Ἀστέριον ἀπὸ τοῦ συγκυρήματος. Ὑστερον δὲ ἐκλήθη Κιθαιρῶν δι' αἰτίαν τοιαύτην. Τισιφὼν μία τῶν Ἐρινύων εἰς ἐπιθυμίαν ἐμπεσοῦσα παιδὸς εὐπρεποῦς, Κιθαιρῶνος τοῦνομα, καὶ μὴ στέγουσα τὴν ἐπίτασιν τῶν ἐρώτων, λόγους αὐτῷ περὶ συνόδων ἀπέστειλεν· ὁ δὲ τὸ καταπληκτικὸν τῆς προειρημένης φοβηθεὶς οὐδὲ ἀποκρίσεως αὐτὴν ἠξίωσεν· ἡ δὲ ἀποτυχοῦσα τῆς προαιρέσεως ἐκ τῶν πλοκάμων ἓνα τῶν δρακόντων ἀπέσπασεν καὶ ἐπὶ τὸν ὑπερήφανον ἔβαλεν· ὁ δὲ ὄφις τοῖς κόλποις περισφίγξας αὐτὸν ἀνείλεν Ἀστερίου πομαίνοντα ἐν ταῖς ἀκρωρείαις. Κατὰ δὲ πρόνοιαν θεῶν τὸ ὄρος ἀπ' αὐτοῦ μετωνομάσθη Κιθαιρῶν, καθὼς ἱστορεῖ Λέων ὁ Βυζάντιος ἐν τοῖς Βοιωτικαῖς.

3. Ἐρμησιάναξ δὲ ὁ Κύπριος ἱστορίας μέμνηται τοιαύτης. Ἐλικῶν καὶ Κιθαιρῶν ἀδελφοὶ τυγχάνοντες διαφορὸς ἔσχον τῶν τρόπων τὰς διαθέσεις· ὁ μὲν γὰρ Ἐλικῶν

tana geldiğinde yörenin yerleşimcileri ona karşı savaşmaya karar verince buların kralı olan Poros'un saflarından bir fil atsineği tarafından ısırılarak Helios Tepesi'ne çıktı ve insansı bir ses çıkararak bunları söyledi: "Ey soyu Gegasios'tan gelen egemen kral! Aleksandros'a karşı düşmanca hiçbir şey yapma, çünkü Zeus vardır, Gegasios." Sözüünü tamamladıktan sonra da öldü. Bunları duyduktan sonra Poros korkmuş bir şekilde barış talep ederek Aleksandros'un dizlerine kapandı. İstedığı şeyi elde eden (Aleksandros da) dağı Elephas diye yeniden adlandırdı. Tıpkı Derkyllos'un *Dağlar Üzerine* adlı eserinin 3. kitabında anlattığı gibi.

II. ISMENOS

1. Thebai Kenti boyunca akan İsmenos Nehri Boiotia'nın bir nehridir. Önceleri şu sebeplerle "Kadmos'un ayağı" olarak adlandırılıyordu: Kadmos kaynağın koruyucusu olan dragonu okla vurduktan ve suyun maktulün kanıyla zehirlendiğini gördükten sonra (yeni) bir pınar aramak için ülkeyi dolaşıyordu. Athena'nın öngörüsü sayesinde Korykion Mağarası'nın yakınında bir yerlerdeyken sağ ayağını derince toprağa bastırdı. Yerden nehir fışkırınca kahraman, öküz kurban ederek onu Kadmos'un Ayağı olarak adlandırdı. Bir zaman sonra Amphion ve Niobe'nin çocuğu olan İsmenos, Apollon tarafından okla vurulunca acı içinde kıvranarak kendisini adı geçen nehre attı, Sostratos'un *Nehirler Üzerine* adlı eserinin 2. kitabında anlattığına göre nehir onun ismine izafeten İsmenos olarak adlandırıldı.

2. Onun yanında önceleri şu sebepten dolayı Asterion olarak adlandırılan Kithairon dağı uzanır. İki seçkin kadından kendisine daha faydalı olanıyla evlenmek isteyen Poseidon'un oğlu Boiotos, bir gece ismi bilinmeyen bir tepenin yamacında her ikisini beklediği sırada gökten bir yıldız aniden Eurytemiste'nin omuzlarının üzerine düştü ve yok oldu. Boiotos ise işareti anladıktan sonra genç kızla evlendi ve dağı, bu olaydan dolayı Asterion olarak adlandırdı. Daha sonra ise şu sebepten dolayı Kithairon olarak adlandırıldı: Erinyslerden biri olan Tisiphone, Kithairon adlı yakışıklı bir çocuğu arzuluyordu ve aşkın coşkunu içinde tutamarak buluşmak üzere ona sözler gönderdi, çocuk ise sözü edilen kişiden (Tisiphone) korktuğu için ona hiçbir yanıt vermedi. O (Tisiphone) planında başarısız olunca saç örgülerindeki yılanlardan birini kopardı ve kibirli çocuğun üzerine fırlattı. Yılan da göğüslerine sıkıca sarılarak Asterion'un yamaçlarında çobanlık yapan bu (çocuğu) yok etti. Bundan dolayı bu dağı, Byzantionlu Leon'un *Boiotika* adlı eserinde anlattığına göre tanrıların isteğiyle Kithairon olarak yeniden adlandırıldı.

3. Kıbrıslı Hermesianaks olayı şu şekilde anlatır: Helikon ve Kithairon kardeşler farklı mizaçlara sahiplerdi. Zira Helikon daha ılımlı, anlayışlı bir şekilde

πραότερος ὑπάρχων καὶ προσηγῆς, συμπαθῶς ἐγηροβόσκει τοὺς γονεῖς· ὁ δὲ Κιθαιρῶν πλεονέκτης τυγχάνων καὶ θέλων εἰς ἑαυτὸν μεταστῆσαι τὴν οὐσίαν, πρῶτον μὲν ἐφόνευσεν τὸν γεννήσαντα, τὸν δὲ ἀδελφὸν ἐξ ἐνέδρας κατακρημνίζων, καὶ αὐτὸς συγκατηνέχθη· κατὰ δὲ θεῶν πρόνοιαν εἰς ὁμώνυμα ὄρη μεταμορφωθέντες ἐγένοντο Κιθαιρῶν μὲν διὰ τὴν ἀσέβειαν Ἐρινύων μυχός, Ἐλικῶν δὲ διὰ φιλοσοργίαν Μουσῶν ἐνδιαίτημα.

III. ΕΒΡΟΣ

1. Ἐβρος ποταμός ἐστι τῆς Θράκης. [Ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Ῥόμβος, τὴν] προσηγορίαν εἰληφώς ἀπὸ τῆς συστροφῆς τῆς καταφορᾶς τοῦ ὕδατος. Κάσανδρος δὲ, ὁ βασιλεὺς τῶν τόπων, γήμας Κροτονίκην ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς υἱὸν Ἐβρον· ἀποταξάμενος δὲ τῇ συμβίωσει τῆς προτέρας γυναικὸς ἐπέγημε τῷ τέκνῳ Δαμασίππην τὴν Ἄτρακος· ἥτις εἰς ἐπιθυμίαν ἐμπεσοῦσα τοῦ προγόνου λόγους αὐτῷ περὶ συνόδων ἀπέστειλεν. Ὁ δ' ὡς Ἐρινὺν φυγῶν τὴν μητριᾶν προσηυκαίρει κυνηγίας. Ἀποτυχοῦσα δὲ τῆς προαιρέσεως ἢ ἀσελγῆς κατεψεύσατο τοῦ σώφρονος, ὡς βιάσασθαι αὐτὴν θελήσαντος. Κάσανδρος δὲ τῷ ζήλῳ συμπεριενεχθεὶς μεθ' ὁρμῆς ἐπὶ τὴν ὕλην ἠνέχθη καὶ σπασάμενος τὸ ξίφος ἐδίωκε τὸν υἱὸν, ὡς ἐπίβουλον τῶν πατρῶων γάμων. Ὁ δὲ υἱὸς περικατάληπτος γενόμενος ἑαυτὸν ἔρριπεν εἰς ποταμὸν Ῥόμβον, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Ἐβρος μετωνομάσθη, καθὼς ἰστορεῖ Τιμόθεος ἐν ἰα' περὶ Ποταμῶν.
2. Ὅρος δὲ αὐτῷ παράκειται Παγγαῖον τὴν προσηγορίαν ἔχον δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ὁ Παγγαῖος, Ἄρεως καὶ Κριτοβούλης παῖς, τῇ θυγατρὶ κατ' ἄγνοιαν συγγενόμενος ἀθυμία συσχεθεὶς ἔδραμεν εἰς Καρμάνιον ὄρος, καὶ διὰ λύπης ὑπερβολὴν σπασάμενος τὸ ξίφος ἑαυτὸν ἀνείλεν· κατὰ δὲ πρόνοιαν θεῶν ὁ τόπος μετωνομάσθη Παγγαῖος.
3. Γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῷ τῷ προειρημένῳ ποταμῷ βοτάνη παρόμοιος ὀριγάνῳ, ἣς τὰ ἄκρα δρεψάμενοι Θραῖκες, ἐπιτιθέασιν πυρὶ μετὰ τὸν κόρον τῆς δημητριακῆς τροφῆς, καὶ τὴν ἀναφερομένην ἀναθυμίασιν δεχόμενοι ταῖς ἀναπνοιαῖς καροῦνται καὶ εἰς βαθὺν ὕπνον καταφέρονται.
4. Γεννᾶται δὲ καὶ ἐν τῷ Παγγαίῳ ὄρει βοτάνη κιθάρα καλουμένη διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν. [Αἰ] διασπαράξασαι τὸν Ὀρφέα τὰ μέλη τοῦ προειρημένου εἰς ποταμὸν ἔβαλον Ἐβρον· καὶ ἡ μὲν κεφαλὴ τοῦ θνητοῦ κατὰ πρόνοιαν θεῶν εἰς δράκοντα μετέβαλεν τὴν μορφήν (τοῦ σώματος)· ἡ δὲ λύρα κατηστερίσθη κατὰ προαίρεσιν Ἀπόλλωνος· ἐκ δὲ τοῦ ρεύσαντος αἵματος ἀνεφάνη βοτάνη κιθάρα καλουμένη. Τῶν δὲ Διονυσίων τελουμένων αὕτη κιθάρας ἀναδίδωσιν ἤχον· οἱ δ' ἐγχώριοι νεβρίδας περιβεβλημένοι καὶ θύρσους κρατοῦντες ὕμνον ᾄδουσιν· Μὴ τότε φρονήσης, ὅταν ἔση μάτην φρονῶν· καθὼς ἰστορεῖ Κλειτώνυμος ἐν τῷ γ' τῶν Θρακικῶν.

kibar ve atalarına düşkünken; Kithairon ise açgözlü bir şekilde (başkasının) mallarının kendisinin olmasını isterdi, ilk olarak babasını öldürdü sonra ise kardeşini uçuruma atarken kendisi de düştü. Tanrıların isteğiyle aynı isimde dağlara dönüştürüldüler. Kithairon dinsizliğinden dolayı Erinys'lerin yeri; Helikon ise şefkatinden dolayı Mousa'ların evi oldu.

III. HEBROS

1. Hebros Trakya'nın bir nehridir. [Daha önce Rhombos olarak adlandırılmaktaydı; bu] adını suyunun girdap yapmasından almıştır. Bu toprakların kralı Kassandros, Krotonike ile evlenince ondan Hebros isimli bir oğlu oldu. Önceki eşi ile olan birlikteliğini sonlandırdıktan sonra Atraks'ın kızı Damasippe ile evlendi. (Kadın) üvey oğluna karşı şehvet duymaya başlayınca ona buluşmalarına yönelik haber yolladı. O ise üvey annesinden tıpkı bir Erinysmiş gibi kaçarken avda kayboldu. Ahlsız kadın, planında başarısız olunca, sanki bilge çocuk kendisini buna zorlamış gibi yalan söyledi. Kassandros ise kıskançlığa kapılıp öfkelenince ormana doğru yöneldi ve kılıcını çekerek çocuğunu atalarının evliliğine ihanet etmiş birisi gibi takip etti. Etrafı sarılmış olan çocuk kendisini Rhombos Nehri'ne attı, nehir Timotheos'un *Nehirler Üzerine* adlı eserinin 11. kitabında anlattığı gibi ona izafeten Hebros olarak yeniden adlandırıldı.

2. Orada şu sebepten dolayı Pangaios olarak adlandırılan bir dağ bulunmaktadır. Ares ve Kritobule'nin çocuğu olan Pangaios, bilmeden kız kardeşiyle birlikte olunca umutsuzluk içinde Karmanios Dağı'na koşmuş ve acılarından dolayı kılıcını çekip kendisini öldürmüştür. Tanrıların öngörüsünden dolayı bu yer Pangaios olarak adlandırılmıştır.

3. Yukarıda bahsi geçen nehirde *origanon* (mercanköşk)'a çok benzeyen bir bitki yetişir. Onun uçlarını toplayan Trakyalılar Demeter'in yemeğiyle doyduktan sonra (onları) ateşe koyarlar ve burun delikleriyle dumanı içlerine çekip derin bir uykuya dalarlar.

4. Pangaios Dağı'nda da şu nedenle *kithara* diye anılan bir bitki yetişir: Onlar (Kadınlar) Orpheus'un uzuvlarını kopardıktan sonra yukarıda bahsi geçen Hebros Nehri'ne attılar ve ölünün kafası tanrıların öngörüsü sayesinde bir yılan, [vücudunun] dönüştü. Lir ise Apollon'un seçiminden dolayı aynı kaldı. Kithara olarak adlandırılan bitki akıp giden kandan ortaya çıkmıştır. Dionysos şenlikleri yapılırken bu bitki kithara sesleri çıkarır. Kleitonymos *Thrakika* adlı eserinin 3. kitabında anlattığına göre: yerliler geyik derisi kuşanarak ve thyrso¹ tutarak şu ilahiyi söylerler: her ne zaman ki düşünüp taşınmak nafile, işte o zaman düşünüp taşınma!

¹ Bakhos'a ait asa.

IV. ΓΑΓΓΗΣ

1. Γάγγης ποταμός ἐστὶ τῆς Ἰνδίας, τὴν προσηγορίαν λαβὼν δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἰνδῶ τις Καλαυρία νύμφη ἐγέννησεν υἱὸν κάλλει περιβλεπτον, τοῦνομα Γάγγην. Οὗτος καρῆβαρήσας τῇ μητρὶ κατ' ἄγνοιαν συνεγένετο. Τῇ δ' ἐπιούσῃ τῶν ἡμερῶν παρὰ τῆς τροφῆς μαθὼν τὴν ἀλήθειαν διὰ λύπης ὑπερβολὴν ἑαυτὸν ἔρριψεν εἰς ποταμὸν Χλιαρὸν καλούμενον, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Γάγγης μετωνομάσθη.

2. Γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῷ βοτάνη παραπλησία βουγλώσσω, ἣν λειοτριβοῦντες τὸν χυλὸν αὐτῆς τηροῦσιν, καὶ νυκτὸς βαθείας τοὺς φωλεοὺς τῶν τίγρεων περιρραίνουσιν· αἱ δὲ διὰ τὴν δύναμιν τῆς ἐκχυθείσης ὑγρασίας προχωρῆσαι μὴ δυνάμεναι θνήσκουσι, καθὼς ἰστορεῖ Καλλισθένης ἐν γ' τῶν Κυνηγετικῶν.

3. Παράκειται δὲ αὐτῷ ὄρος Ἀνατολὴ καλούμενον δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἀναξιβίαν νύμφην Ἥλιος θεασάμενος χορείαις προσευκαιροῦσαν εἰς ἐπιθυμίαν αὐτῆς ἐνέπεσεν καὶ μὴ στέγων τῶν ἐρώτων, ἐπέδωκε τὴν προειρημένην βιάσασθαι βουλόμενος· ἡ δὲ περικατάληπτος γενομένη κατέφυγεν ἐπὶ τὸ τῆς Ὀρθίας Ἀρτέμιδος τέμενος, ὅπερ ἦν ἐν ὄρει Κορύφῃ καλούμένῳ, καὶ ἀφανὴς ἐγένετο· κατόπι δ' ἀκολουθήσας ὁ θεὸς καὶ μηδαμοῦ τὴν ἀγαπωμένην εὐρῶν διὰ λύπης ὑπερβολὴν ἐκείθεν ἀνέτειλεν· οἱ δὲ ἐγγύριοι τὴν ἀκρώρειαν Ἀνατολὴν μετωνόμασαν ἀπὸ τοῦ συγκυρήματος, καθὼς ἰστορεῖ Καϊμάρων ἐν δεκάτῳ Ἰνδικῶν.

V. ΦΑΣΙΣ

4. Φᾶσις ποταμός ἐστὶ τῆς Σκυθίας παραρρέων πόλιν· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πρότερον Ἀρκτοῦρος τὴν προσηγορίαν εἰληφὼς διὰ τὴν χωροθεσίαν τῶν κατεψυγμένων τόπων· μετωνομάσθη δὲ δι' αἰτίαν τοιαύτην. Φᾶσις Ἥλιου καὶ Ὀκυρρῆς τῆς Ὠκεανοῦ παῖς τὴν μητέρα μοιχευομένην ἐπ' αὐτοφώρῳ καταλαβὼν ἀνείλεν· κατὰ δὲ ἐπιφάνειαν Ἐρινύων οἰστροπλήξ γενόμενος ἑαυτὸν ἔρριψεν εἰς τὸν Ἀρκτοῦρον, ἀπ' αὐτοῦ δὲ Φᾶσιν μετωνομασμένον.

5. Γεννᾶται δ' ἐν τῷ ποταμῷ ῥάβδος ὀνομαζομένη λευκόφυλλος· εὐρίσκεται δὲ τοῖς μυστηρίοις τῆς Ἑκάτης περὶ τὸν ὄρθρον πρὸς παιανισμὸν ἔνθεον αὐτοῦ περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔαρος· ἦν οἱ ζηλότυποι τῶν ἀνδρῶν δρεπόμενοι ρίπτουσι περὶ τὸν παρθένιον θάλαμον καὶ ἀνόθευτον τηροῦσι τὸν γάμον. Ἐάν [γάρ] τις προπετέστερον ἀποστραφῆ τῶν ἀσεβεστέρων διὰ μέθην καὶ εἰς τὸν τόπον εἰσέλθῃ, τῶν σωφρονούντων ἀφαρπάζεται λογισμῶν καὶ εὐθὺς ὁμολογεῖ πᾶσιν, ὅσα παρανόμως ἢ ἔπραξεν ἢ μέλλει πράττειν. Οἱ δὲ παρατυγχάνοντες συλλαμβάνοντες ρίπτουσι ἐμβεβρωσμένον εἰς τὸ καλούμενον Στόμιον τῶν ἀσεβῶν. Ἔστι δὲ στοργυλοειδὲς, φρέατι παραπλήσιον. Ἐκδίδωσι δὲ τὸ βληθὲν μετὰ τὴν ἡμέραν εἰς τὴν Μαιώτιν λίμνην σκωλήκων γέμον. Γῦπες δ' αἰφνιδίως ἐπιφανέντες ἀθρόοι τὸν ἐγκείμενον διαρπάζουσι, ὡς ἰστορεῖ Κτήσιππος ἐν β' Σκυθικῶν.

IV. GANGES

1. Hindistan'ın bir nehri olan Ganges bu adı şu sebepten dolayı almıştır: İndos kıyısında Kalauria isimli bir nymphe güzelliğiyle hayranlık uyandıran bir erkek çocuğu doğurdu. Bu çocuk bilmeden annesiyle birlikte oldu. Ertesi gün bakıcısından gerçeği öğrenince üzüntüsünden kendisini Khliaros olarak adlandırılan nehre attı, nehir ona izafeten Ganges olarak yeniden adlandırıldı.

2. Orada *öküzdili'*ne çok benzeyen bir bitki yetişir. Onu ezerek suyunu çıkarırlar ve gecenin karanlığında kaplanların inlerine dökerler. Kallistenes'in *Kynegetika* adlı eserinin 3. kitabında anlattığına göre kaplanlar dökülen bu şeyin etkisinden dolayı ıslaklık geçene kadar kırırdayamaz ve ölürlür.

3. Orada şu sebepten dolayı Anatole olarak adlandırılan bir dağ uzanmaktadır. Helios, nymphe Anaksibia'yı boş vakitlerinde dans ederken görünce onun arzusuna düştü ve aşkını gizleyemeyip onu elde etmek için söz konusu nymph-heyi takip etti. Köşeye sıkıştırılan (nymphe) Koryphe olarak adlandırılan dağda yer alan Artemis Orthia'nın kutsal alanına kaçtı ve gözden kayboldu. Onun peşinden giden fakat hiçbir yerde sevdiğini bulamayan tanrı acıya gark olup buradan yükseldi. Kaimaron'un *İndika* adlı eserinin 10. kitabında anlattığına göre yerliler olaydan dolayı dağın zirvesini Anatole diye yeniden adlandırdı.

V. PHASİS

1. Skythia'nın bir nehri olan Phasis aynı isimli kentin yakınında akmaktadır. Daha önceleri Arktouros olarak adlandırılmaktaydı ve bu adı (içinden aktığı) soğuk topraklardan almaktaydı. Şu sebepten dolayı yeniden adlandırılmıştı: Helios ve Okeanos'un kızı Okyrrhoe'nin çocuğu olan Phasis, açıkça zina yapan annesini yakalayıp öldürdü. Erinyslerden birinin görünmesi nedeniyle çıldırarak kendisini Arktouros'a attı ve (nehir) ona izafeten Phasis olarak yeniden adlandırıldı.

2. Nehirde *leukophyllos* (beyaz yapraklı) olarak adlandırılan bir kamış yetişmektedir. Hekate'nin gizemleri icra edilirken şafak vakti tanrısal ilhama sahip paianlar sırasında ve baharın başlangıcında ortaya çıkar. Erkeklerden kısıkaç olanlar onu topladıktan sonra yatak odasına atarlar ve evliliğin saflığını korurlar. Eğer birisi aceleyle daha da günahkâr olan şeylerden kaçır ve sarhoşluğu yüzünden yere kapaklanırsa da, akliselim düşüncelerinden yoksun kalır ve derhal kontrolsüz bir şekilde yaptığı ya da yapmayı düşündüğü her şeyi itiraf eder. Ona rastlayanlar yüzülmüş olan derisini toplayarak Günahların Ağzı olarak adlandırılan yere atarlar. Yuvarlak formu olan bu yer bir kuyuya benzer. Atılan bu şey 30 gün sonra kurtçuklarla dolu olan Maiotis Gölü'ne boşalır. Aniden öbek öbek akbabalar ortaya çıkar ve orada yatan şeyi parçalarlar, tıpkı Ktesippos'un *Skythika* adlı eserinin 2. kitabında anlattığı gibi.

3. Παράκειται δὲ τὸ Καυκάσιον ὄρος· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πρότερον Βορέου κοίτη δι' αἰτίαν τοιαύτην. Βορέας δι' ἐρωτικὴν ἐπιθυμίαν Χιόνην ἀρπάσας τὴν Ἄρκτουρου θυγατέρα κατήνεγκεν εἰς τινὰ λόφον Νιφάντην καλούμενον καὶ ἐγέννησεν ἐκ τῆς προειρημένης υἱὸν Ὑρπακα τὸν διαδεξάμενον Ἡνιόχου τὴν βασιλείαν. Μετωνομάσθη δὲ τὸ ὄρος Κοίτη Βορέου. Προσηγορεύθη δὲ Καύκασος διὰ περίστασιν τοιαύτην. Μετὰ τὴν γιγαντομαχίαν Κρόνος ἐκκλίνων τὰς Διὸς ἀπειλὰς ἔφυγεν εἰς τὴν ἀκρώρειαν Βορέου Κοίτης· καὶ εἰς κροκόδειλον μεταμορφωθείς [ἔλαθεν· ὁ δὲ Προμηθεὺς] ἓνα τῶν ἐγχωρίων ποιμένα Καύκασον ἀναταμών καὶ κατανοήσας αὐτοῦ τὴν διάθεσιν τῶν σπλάγχων, εἶπεν οὐ μακρὰν εἶναι τοὺς πολεμίους. Ὁ δὲ Ζεὺς ἐπιφανείς τὸν μὲν πατέρα δῆσας πλεκτῶ ἐρίῳ κατεταρτάρωσεν· τὸ δὲ ὄρος εἰς τιμὴν τοῦ ποιμένου Καύκασον μετωνομάσας, προσέδωκεν αὐτῷ τὸν Προμηθέα καὶ ἠνάγκασεν αὐτὸν ὑπὸ σπλαγχοφάγου αἵτου βασανίζεσθαι, ὅτι παρηνόμησεν εἰς τὰ σπλάγχνα, ὡς ἱστορεῖ Κλεάνθης ἐν γ' Θεομαχίας γεγραφώς.
4. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη Προμήθειος καλουμένη, ἦν Μήδεια συλλέγουσα καὶ λειοτριβοῦσα πρὸς ἀντιπαθείας τοῦ πατρὸς ἐχρήσατο, καθὼς ἱστορεῖ ὁ αὐτός.

VI. ΑΡΑΡ

1. Ἄραρ ποταμὸς ἐστὶ τῆς Κελτικῆς, τὴν προσηγορίαν εἰληφὼς παρὰ τὸ ἡρμόσθαι τῷ Ῥοδανῷ· καταφέρεται γὰρ εἰς τοῦτον κατὰ τὴν χώραν τῶν Ἄλλοβρόγων. Ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Βρίγουλός· μετωνομάσθη δὲ δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἄραρ κυνηγεσίας χάριν εἰς ὕλην προχωρήσας καὶ εὐρῶν τὸν ἀδελφὸν Κελτίβηρον ὑπὸ θηρίων ἀνηλωμένον, διὰ λύπης ὑπερβολὴν ἑαυτὸν καιρίως πληξίας ἔβαλεν εἰς τὸν ποταμὸν Βρίγουλόν, ὃς ἀπ' αὐτοῦ μετωνομάσθη Ἄραρ.
2. Γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῷ μέγας ἰχθὺς, σκολοπίας προσαγορευόμενος ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων· οὗτος αὐξανομένης τῆς σελήνης λευκὸς ἐστίν· μειουμένης δὲ μέλας γίνεται παντελῶς· ὑπεραυξήσας δὲ ἀναιρεῖται ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀκανθῶν.
3. Εὐρίσκειται δ' ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ λίθος χόνδρω παρόμοιος ἄλός, ὃς κάλλιστα ποιεῖ πρὸς τεταρταίας νόσους, τοῖς ἀριστεροῖς μέρεσι τοῦ σώματος προσδεδεμένος τῆς σελήνης μειουμένης, καθὼς ἱστορεῖ Καλλισθένης ὁ Συβαρίτης ἐν ιγ' Γαλατικῶν, παρ' οὗ τὴν ὑπόθεσιν εἴληφεν Τιμαγένης ὁ Σύρος.
4. Παράκειται δὲ αὐτῷ ὄρος Λούγδουνος καλούμενον· μετωνομάσθη δὲ δι' αἰτίαν τοιαύτην. Μώμορος καὶ Ἀτεπόμαρος, ὑπὸ Σεσηρονέως τῆς ἀρχῆς ἐκβληθέντες, εἰς τοῦτον κατὰ προσταγὴν [χρησιμοῦ ἦλθον] τὸν λόφον πόλιν κτίσαι θέλοντες. Τῶν δὲ θεμελίων ὀρυσσομένων αἰφνιδίως κόρακες ἐπιφανέντες

3. Yanında Kaukasos Dağı uzanmaktadır. Daha önceleri şu sebepten dolayı “Boreas’ın Yatağı” olarak adlandırılmaktaydı. Boreas, Aktouros’un kızı Khione’ye olan cinsel arzusundan dolayı onu Niphante olarak adlandırılan bir tepeye kaçırdı ve söz konusu kızdan Heniokhos’un krallığını ele geçiren Hypraks adlı bir oğlu oldu. (Bu) Dağ “Boreas’ın Yatağı” olarak yeniden adlandırıldı. Şu durumdan dolayı da Kaukasos adıyla çağırıldı. Gigantomakhia’dan (devlerin savaşı) sonra Kronos inzivaya çekilince Zeus’un tehditlerinden Boreas’ın Yatağı’nın yamaçlarına kaçtı ve timsaha dönüşerek [gözden kayboldu. Prometheus ise] yerlilerden biri olan çoban Kaukasos’u kesti ve onun iç organlarının dizilişine baktıktan sonra düşmanların uzak olmadığını söyledi. Zeus görünür olduktan sonra babasını kıvrımlı yünle zincirleyerek onu yerin altına Tartaros’a attı; dağı ise çobanın onuruna Kaukasos olarak yeniden adlandırdıktan sonra, Prometheus’u oraya bağladı ve yasayı ihlal ettiği için ciğer yiyen bir kartal tarafından azap çekmeye zorlandı, tıpkı Kleantes’in *Theomakhias* (Tanrıların Savaşı) adlı eserin 3. kitabında anlattığı gibi.

4. Orada *prometheios* olarak adlandırılan bitki yetişir. Onu toplayan Medeia, ezerek suyunu çıkarır ve babasına kin besleyenler için kullanır, tıpkı aynı kişinin (Kleantes) anlattığı gibi.

VI. ARAR

1. Arar Galya’nın bir nehridir, önceleri Rhodanos’a (Nehri’ne) dökülmesi nedeniyle (bu adı) almıştır. Buradan Allobrogların topraklarına akar. Daha önceleri Brigoulos diye söyleniyordu; şu sebepten dolayı yeniden adlandırıldı. Arar, hevesli olduğu için ava gidince ve kardeşi Keltiberus’u vahşi hayvanlar tarafından parçalanmış bulunca aşırı üzüntüden ölümcül bir şekilde vurarak kendisini Brigoulos Nehri’ne attı, nehir bundan sonra Arar olarak adlandırıldı.

2. Orada yerliler tarafından *skolopia* olarak adlandırılan büyük bir balık yaşar. O, ay yükselirken beyaz; batarken ise siyah olur. Gereğinden fazla büyüdükten sonra kendi dikenleri tarafından öldürülür.

3. Onun kafasında tuz taneciğine benzeyen bir taş vardır, hastalıkların dördüncü gününde, ay batarken vücudun sol kısımlarına uygulanması (hastalara) son derece iyi gelir. Tıpkı Sybarisli Kallisthenes’in *Galatika* adlı eserinin 13. kitabında anlattığı gibi, Syriyalı Timagenes öneriyi bundan almıştır.

4. Orada Lougdounos olarak adlandırılan bir dağ uzanmaktadır; şu sebeple de yeniden adlandırılmıştır. Momoros ve Atepomaros, Seseroneos tarafından krallıktan sürüldükten sonra kehanetin emrettiği üzere, kenti bu tepeye kurmak istedikleri için bu yere geldiler. Temeller kazılırken aniden kuzgunlar

καὶ διαπτερυζόμενοι, τὰ περίξ ἐπλήρωσαν δένδρα. Μώμορος δὲ οἰωνοσκοπίας ἔμπειρος ὑπάρχων, τὴν πόλιν Λούγδουνον προσηγόρευσεν. Λούγον γὰρ τῆ σφῶν διαλέκτῳ τὸν κόρακα καλοῦσι, δοῦνον δὲ τόπον ἐξέχοντα, καθὼς ἱστορεῖ Κλειτοφῶν ἐν ἰγ' Κτίσεων.

VII. ΠΑΚΤΩΛΟΣ

1. Πακτωλὸς ποταμὸς ἐστὶ τῆς Λυδίας κατὰ πόλιν Σάρδεις. Ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Χρυσορρόας. Χίος ὁ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀπαθίπης παῖς τὴν μηχανικὴν τέχνην ἀσκήσας καὶ σπάνει βίου συνεχόμενος, νυκτὸς βαθείας τοὺς θησαυροὺς Κροίσου τοῦ βασιλέως ἀνέφξεν καὶ τὸν χρυσὸν ἐκκομίζων διεδίδου τοῖς οἰκείοις· καταδιωχθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν φρουρῶν καὶ κατάληπτος γενόμενος, ἑαυτὸν ἔρριπεν εἰς ποταμὸν, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Χρυσορρόας μετωνομάσθη. Πακτωλὸς δὲ μετεκλήθη διὰ τήνδε τὴν περίστασιν. Πακτωλὸς, οσειολιος καὶ Λευκοθέης παῖς, ἐν τοῖς Ἀφροδίτης μυστηρίοις Δημοδίκη τὴν ἀδελφὴν κατ' ἄγνοιαν βιασάμενος καὶ περὶ τῶν συμβεβηκότων κατηχηθεὶς διὰ λύπης ὑπερβολὴν ἑαυτὸν ἔρριπεν εἰς ποταμὸν Χρυσορρόαν, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Πακτωλὸς προσηγορεύθη.

2. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ ψήγμα Δαρείου χρυσίου καταφερόμενον εἰς τὸν εὐδαίμονα κόλπον.

3. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ καὶ λίθος ἀρουραφύλαξ καλούμενος· ἔστι δὲ ἀργύρω παρόμοιος· εὐρίσκεται δὲ δυσχερῶς τῷ καταφερομένῳ ψήγματι συναναμιγνύμενος· ἔχει δὲ δύναμιν τοιαύτην. Οἱ ἐν ἐξοχῇ τυγχάνοντες τῶν Λυδῶν συναγοράζουσιν αὐτὸν καὶ πρὸ τῆς εἰσόδου τῶν θησαυρῶν τιθέασι, καὶ διαφυλάττουσιν ἀκινδύνως τὸν διατιθέμενον χρυσόν. Ὅσακις γὰρ ἂν φῶρες ἐπέλθωσι, σάλπιγγος ἦχον ἀναδίδωσιν ὁ λίθος. Οἱ δὲ, ὡς ὑπὸ δορυφόρων διωκόμενοι, κατὰ κρημνῶν φέρονται. Καὶ καλεῖται ὁ τόπος τῶν βιαιοθανατησάντων Πακτωλοῦ φρουρά.

4. Γεννᾶται δὲ [ἐν αὐτῷ καὶ] βοτάνη πορφυράνθεμος, καλουμένη χρυσοπόλη· πρὸς αὐτὴν γὰρ αἱ ἀστυγείτονες πόλεις τὸν ἀκέραιον χρυσὸν δοκιμάζουσιν. Ἄμα γὰρ αὐτὸν χωνευθῆναι βάλπτουσι τὴν βοτάνην· καὶ ἐὰν μὲν ἀνόθευτον τὸ χρυσίον ἦ, τὰ φύλλα χρυσοῦται· ἐὰν δ' ἐφθαρμένον ὑπάρχη, τὴν ἠλλαγμένην ὑγρασίαν ἀποπτύει, καὶ διατηρεῖ τῆς ὕλης τὴν οὐσίαν, καθὼς ἱστορεῖ Χρῦσερμος ἐν γ' περὶ Ποταμῶν.

5. Παράκειται δὲ αὐτῷ ὄρος Τμῶλος, παντοδαπῶν θηρίων πλήρες· ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Καρμανόριον ἀπὸ Καρμάνορος τοῦ Διονύσου καὶ Ἀλεξίρροιας παιδός, ὃς κνηγετῶν ἀπέθανεν ὑπὸ κάπρου πληγεί· ὕστερον δὲ μετωνομάσθη Τμῶλος διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Τμῶλος Ἄρεως καὶ Θεογόνης υἱός, βασιλεὺς Λυδίας, ἐν Καρμανορίῳ κνηγετῶν ὄρει καὶ θεασάμενος Ἀρσίπην παρθένον τῆ Ἀρτέμιδι συναναστρεφομένην,

göründü ve kanat çırparak çevredeki ağaçların etrafını sardılar. Kuş kehanetlerini yorumlamada deneyimli olan Momoros inisiyatifi eline alıp kenti Lougdounos olarak adlandırdı. Çünkü kendilerinin diyalektiğinde kuzgunu loughos; önemli bir yeri ise dounos olarak adlandırırılar. Tıpkı Kleithophon'un *Ktiseon* adlı eserinin 13. kitabında anlattığı gibi.

VII. PAKTOLOS

1. Sardeis Kenti'nin yanında olan Paktolos Lydia'nın bir nehridir. Daha önceleri Khrysorrhoeas olarak adlandırılıyordu. Apollon ve Apathippe'nin oğlu Khios, sanat işi icra ettiği ve yaşamın noksanlıklarına katlandığı için gece yarısı kral Kroisos'un hazinelerini açar ve altın alıp akrabalarına verirdi. El konulmuş olan şey bekçiler tarafından aranınca sonra kendisini nehre attı, nehir de ondan dolayı Khrysorrhoeas olarak adlandırıldı. Paktolos olarak ise şu sebepten ötürü söylendi. Oeilios ve Leukothea'nın oğlu Paktolos, Aphrodite'nin *mysteri*aları kutlanırken bilmeden kız kardeşi Demodike'ye tecavüz etti, vuku bulanlar hakkında bilgilendirilince acısının çokluğundan kendisini Khrysorrhoeas Nehri'ne attı, nehir bundan dolayı Paktolos olarak söylenir oldu.

2. Orada, Dareios'un altınının Eudaimon Koyu'na doğru inen tozu bulunur.

3. Orada *arouraphylaks* olarak adlandırılan bir taş da bulunur. Gümüşe çok benzemektedir. Aşağıya taşınan tozla karıştığından zorlukla fark edilir; büyülesi bir güce de sahiptir. Lydialılar'dan şöret sahibi olanlar satın alırlar ve hazinelerinin girişinin önüne yerleştirirler ve saklanan altını güvenli bir şekilde korurlar. Hırsızlar her geldiğinde taş salpinks (trompet) sesi yayar. Onlar da (hırsızlar) muhafızlar tarafından kovalanıyormuş gibi, uçurumun kıyısına hareket ederlerdi. Şiddetli bir şekilde öldürülenlerin bu yeri de *Paktolos'un bekçisi* olarak söylenir.

4. [Orada] *porphyranthemos* (mor çiçek) bitkisi yetişir, *khrysopole* olarak adlandırılır. Çünkü komşu kentler saf altını onunla sınarlar. Onunla kaplansın diye bitkiye daldırırlar; eğer altın saf ise (bitkinin) yaprakları altınlanır; eğer (altın) bozulmaya başlarsa, farklılaşan nemi açığa çıkarır, ayrıca da bir ahşap karakteri gösterir. Tıpkı Khrysermos'un *Nehirler Üzerine* adlı eserinin 3. kitabında bahsettiği gibi.

5. Orada her türden vahşi hayvanların dolu olduğu Tmolos Dağı uzanır. Daha önce Dionysos ve Aleksirrhoia'nın oğlu Karmonoros'tan dolayı Karmonorios olarak adlandırılıyordu. O (Karmanorios) avlanırken yabandomuzu tarafından vurularak öldürüldü. Daha sonra şu sebepten dolayı Tmolos olarak yeniden adlandırıldı: Ares ve Theogone'nin oğlu olan Lydia kralı Tmolos, Karmanorios Dağı'nda avlanırken, bakire Arsippe'yi Artemis ile birlikte dolaşırken

εις ἐπιθυμίαν αὐτῆς [ἐν]έπεσεν καὶ πλεονεκτούμενος ὑπὸ τοῦ ἔρωτος ἐπεδίωκεν αὐτὴν βιάσασθαι βουλόμενος· ἡ δὲ περικατάληπτος γενομένη ἀπέφυγεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος. Καταφρονήσας δὲ τῆς δεισιδαιμονίας ὁ τύραννος ἐν τῷ τεμένει τὴν κόρην ἔφθειρεν· ἡ δὲ ἀθυμία συσχεθεῖσα βρόχῳ τὸν βίον περιέγραψεν. Ἀναξιοπαθήσασα δὲ ἐπὶ τοῖς πραχθεῖσιν ἡ θεός, οἰστροπλήγα τῷ προειρημένῳ ταῦρον ἐπέσκηψεν, ὑφ' οὗ ρίφεις εἰς ὕψος καὶ εἰς σκόλοπας κατενεχθεῖς, μετὰ βασάνων ἔθανεν. Θεοκλύμενος δὲ, τοῦ προειρημένου παῖς, τὸν γεννήσαντα θάψας τὸ ὄρος ἀπ' αὐτοῦ μετωνόμασεν.

6. Γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῷ λίθος κισήρει παρόμοιος καὶ σπανίως εὐρίσκεται· τετράκις γὰρ τῆς ἡμέρας ἀλλάσσει τὴν χροάν· βλέπεται δὲ ὑπὸ παρθένων τῶν μήπω χρόνον φρονήσεως ἔχουσῶν· αἱ δὲ ὥραν ἔχουσαι γάμου ἐὰν ὀρώσιν αὐτὸν, οὐδὲν ἀδικοῦνται παρὰ τῶν ὑβρίζειν θελότων· καθὼς ἱστορεῖ Κλειτοφῶν

VIII. ΛΥΚΟΡΜΑΣ

1. Λυκόρμας ποταμὸς ἐστὶν Αἰτωλίας· μετωνομάσθη δ' Εὐήνος δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἰδας, ὁ Ἀφαρέως παῖς, δι' ἐρωτικὴν ἐπιθυμίαν Μάρπησσαν ἀρπάσας, ἀπήνεγκεν εἰς Πλευρώνα. Κατηχηθεὶς δὲ περὶ τῶν συμβεβηκότων ὁ Εὐήνος, ἐπεδίωκεν τὸν ἐπίβουλον τῆς ἰδίας θυγατρὸς· γενόμενος δὲ κατὰ Λυκόρμαν καὶ τῆς συλλήψεως ἀπελπίσας, ἑαυτὸν εἰς ποταμὸν ἔβαλεν, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Εὐήνος μετωνομάσθη.

2. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη [σάρισα προσαγορευομένη], λόγχι παρόμοιος, ποιούσα πρὸς ἀμβλυωπίας ἄριστα, [καθὼς ἱστορεῖ Ἀρχέλαος ἐν α' περὶ Ποταμῶν.]

3. Παράκειται δὲ αὐτῷ ὄρος Μύηνον καλούμενον ἀπὸ Μυήνου, τοῦ Τελέστωρος καὶ Ἀλφεισβόιας παιδός. Οὗτος γὰρ ὑπὸ τῆς μητρυιᾶς φιλούμενος καὶ μὴ θέλων μαιίνειν τὴν κοίτην τοῦ γεννήσαντος, εἰς Ἄλφιον ὄρος ἀνεχώρησεν. Τελέστωρ δὲ τῷ ζήλῳ τῆς γυναικὸς συσχηματισθεὶς, [εἰς] τὴν ἐρημίαν μετὰ τῶν δορυφόρων κατὰ τοῦ τέκνου ληψόμενος ἐδίωκεν. Μύηνος δὲ φθάσας τοῦ πατρὸς τὰς ἀπειλὰς κατεκρήμνισεν ἑαυτόν. Τὸ δ' ὄρος κατὰ πρόνοιαν θεῶν ἀπ' αὐτοῦ Μύηνον μετωνομάσθη.

4. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λευκοῖον ἄνθος, ὃ μητρυιᾶς ὀνομασθείσης μαραίνεται, καθὼς ἱστορεῖ Δέρκυλλος ἐν γ' περὶ Ὀρῶν.

IX. ΜΑΙΑΝΔΡΟΣ

1. Μαϊάνδρος ποταμὸς τῆς Ἀσίας· ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Ἀναβαίνων· μόνος γὰρ ἐκ πάντων τῶν ποταμῶν ἀπὸ τῶν ἰδίων ἀρχόμενος πηγῶν εἰς ἑαυτὸν παλινδρομεῖ. Προσηγορεύθη δὲ Μαϊάνδρος ἀπὸ Μαϊάνδρου, τοῦ Κερκάφου καὶ Ἀναξίβιας παιδός,

gördükten sonra onun arzusuna düştü ve onu mecbur etmek isteyerek takip etti. Yakalandığında ise Artemis'in tapınağına kaçtı. Tyran tanrı korkusunu küçümseyerek temenosta kızı iğfal etti. Kız cesaretsizliğinin üstesinden geleerek yaşamını ilmikle (kendini asarak) sonlandırdı. Vuku bulanlardan dolayı kızmış olan tanrıça, kızgın bir boğayı daha önce bahsedilene gönderdi. Onun tarafından havaya fırlatılıp da kazığa düşünce ıstırap çekerek öldü. Daha önce bahsedilenin oğlu Theoklymenos atasını gömdüğü için dağ bundan dolayı yeniden adlandırıldı.

6. Orada ponzataşı/sünger taşına çok benzeyen bir taş vardır ve nadir bulunur. Günde dört kez renk değiştirir. Henüz anlama çağına erişmemiş bakireler tarafından görülür. Eğer evliliğin herhangi bir döneminde onu görürlerse, zarar vermek isteyenlerin yanında onlara hiçbir şey olmaz. Tıpkı Kleitophon'un ... anlattığı gibi.

VIII. LYKORMAS

1. Lykormas Aitolia'nın bir nehridir. Şu sebepten dolayı Euenos olarak yeniden adlandırılmıştır. Aphareus'un oğlu İdas tutkulu aşkıdan dolayı Marpessa'yı kaçırdıktan sonra Pleuron'a getirdi. Euenos, bir araya gelmiş olan onlar hakkında malumat edinince bizzat kız kardeşinin gaspçısını takip etti. Lykormas'a kadar gelip de, yakalama umudunu kaybedince kendisini nehre attı, burası bundan dolayı Euenos olarak yeniden adlandırıldı.

2. Orada [*Sarisa* denilen] bir bitki yetişir. Mızrağa benzemektedir. Bulanık görenler için çok iyidir, [tıpkı Arkhelaos'un *Nehirler Üzerine* adlı eserinin 1. kitabında anlattığı gibi.]

3. Orada Telestor ve Alphisiboia'nın oğlu Myenos'tan dolayı Myenon olarak adlandırılan bir dağ uzanır. Bu kişi üvey annesi tarafından sevildiğinden ve ebeveynlerinin yatağını kirletmek istemediğinden Alpheios Dağı'na gitti. Telestor da eşinin isteğiyle çocuğu yakalamak üzere muhafızlarıyla birlikte çölde iz sürdü. Myenos, babası yetişince babasının tehditlerini (sezerek) kendini uçurumdan attı. Dağ da tanrıların öngörülerinden dolayı Myenon olarak yeniden adlandırıldı.

4. Orada *leukoion* (beyaz menekşe) çiçeği yetişir, üvey annesinin ismi anılınca solar, Tıpkı Derkyllos'un *Dağlar Üzerine* adlı eserinin 3. kitabında anlattığı gibi.

IX. MAİANDROS

1. Maiandros Asia'nın bir nehridir; önceleri Anabainon olarak adlandırılmıştır; tüm nehirler arasında eşsizdir çünkü suyunun akışı kendinden başlar, tekrardan kendisine döner. Kerkaphos ve Anaksibia'nın oğlu olan Maian-

ὅς πρὸς Πεσσιουντίους πόλεμον ἔχων ἠῤῥατο τῇ μητρὶ τῶν θεῶν, ἐὰν ἐγκρατὴς γένηται τῆς νίκης, θύσειν τὸν πρῶτον αὐτῷ συγχαρέντα [ἐπὶ] ταῖς ἀνδραγαθίαις τρόπαια φέροντι. Ὑποστρέψαντι δὲ τῷ προειρημένῳ πρῶτος συνεχάρη συναντήσας ὁ παῖς Ἀρχέλαος μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς. Ὁ δὲ τῆς προειρημένης δεισιδαιμονίας ἀναμνησθεῖς, κατ' ἀνάγκην [τοῖς] βωμοῖς προσήγαγεν τοὺς προσήκοντας. Ἀθυμήσας δ' ἐπὶ τοῖς πραχθεῖσιν ἔρριπεν ἑαυτὸν εἰς ποταμὸν Ἀναβαίνοντα, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Μαϊάνδρος προσηγορεύθη, καθὼς ἰστορεῖ Τιμόλαος ἐν α' Φρυγιακῶν. Μέννηται δὲ τοῦ των καὶ Ἀγαθοκλῆς ὁ Σάμιος ἐν τῇ Πεσσιουντίων πολιτείᾳ.

2. Δημόστρατος δὲ ὁ Ἀπαμεὺς ἰστορίας μένηται τοιαύτης. Μαϊάνδρος ἀκμὴν στρατηγὸς χειροτονηθεὶς ἐξ ἐναντίας Πεσσιουντίων καὶ παρ' ἐλπίδας τῆς νίκης ἐγκρατὴς γενόμενος, τὰ ἀναθήματα τῆς μητρὸς τῶν θεῶν διέδωκε τοῖς στρατιώταις· κατὰ δὲ πρόνοιαν τῆς θεᾶς τῶν σωφρονούντων λογισμῶν αἰφνιδίως ἀπαλλοτριωθεὶς, προσπέκτεινεν τὴν γυναῖκα καὶ τὸν υἱόν· ὀλίγον δὲ σωφρονήσας καὶ εἰς μετάνοιαν ἐπὶ τοῖς πραχθεῖσι χωρήσας, ἑαυτὸν ἔβαλεν εἰς ποταμὸν, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Μαϊάνδρος προσωνομάσθη.

3. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος κατ' ἀντίφρασιν Σώφρων καλούμενος, ὃν ἐὰν βάλῃς τινὸς εἰς κόλπον, ἐμμανὴς γίνεται καὶ φονεύει τινὰ τῶν συγγενῶν· ἐξίλασάμενος δὲ τὴν μητέρα τῶν θεῶν, ἀπαλλάσσεται τοῦ πάθους, καθὼς ἰστορεῖ Δημάρατος ἐν γ' περὶ Ποταμῶν. Μέννηται δὲ τούτων καὶ Ἀρχέλαος ἐν α' περὶ Λίθων.

4. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος Σίπυλον τὴν προσηγορίαν ἔχον ἀπὸ Σιπύλου τοῦ Ἀγηνοροῦ καὶ Διωξίπτης παιδός. Οὗτος γὰρ μητροκτονήσας κατ' ἄγνοιαν καὶ ὑπ' Ἐρινύων οἰσθηλατηθεὶς, εἰς τὸ Κεραύνιον ὄρος ἦλθεν καὶ διὰ λύπης ὑπερβολὴν βρόχῳ τὸν βίον περιέγραψεν. Τὸ δὲ ὄρος κατὰ πρόνοιαν θεῶν ἀπ' αὐτοῦ Σίπυλον ὠνομάσθη.

5. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος παρόμοιος κυλίνδρῳ, ὃν οἱ εὐσεβεῖς υἱοὶ ὅταν εὗρωσιν, ἐν τῷ τεμένει τῆς μητρὸς τῶν θεῶν τιθέασιν καὶ οὐδέποτε χάριν ἀσεβείας ἀμαρτάνουσιν, ἀλλὰ φιλοπάτορες ὑπάρχουσι καὶ πρὸς τοὺς προσήκοντας συμπαθοῦσιν, ὡς ἰστορεῖ Ἀγαθαρχίδης ὁ Σάμιος ἐν δ' περὶ Λίθων. Μέννηται δὲ τούτων ἀκριβέστερον Δημάρατος ἐν δ' Φρυγίας.

Χ. ΜΑΡΣΥΑΣ

1. Μαρσύας ποταμὸς ἐστὶ τῆς Φρυγίας κατὰ πόλιν Κελαινὰς κείμενος· προσηγορεύετο δὲ πρότερον πηγὴ Μίδαδι' αἰτίαν τοιαύτην. Μίδας βασιλεὺς Φρυγῶν [περι]ερχόμενος τὰ ἐρημότερα τῆς χώρας καὶ ἀνυδρία συνεχόμενος, ἤψατο τῆς γῆς καὶ χρυσὴν ἀνέδωκε πηγὴν, τοῦ ὕδατος χρυσοῦ γενομένου.

dros'tan dolayı Maiandros diye adlandırılır, ki o Pessinoululara karşı savaşırken tanrıların anasına, şayet zaferi kazanırsa, cesaretinden dolayı kutlamak adına kendisine zafer alametleri taşıması vesilesiyle ilk kişiyi kurban edeceğine dair yakarır. Oğlu Arkhelaos annesi ve kız kardeşiyle karşılaştıktan sonra daha önce bahsedilen kişi geri döndüğü için, ilk tebrik eden kişi oldu. O ise daha önce bahsi geçen (tanrıçanın) adağını hatırlayınca mecburen yakınlarını sunaklara yerleştirdi. Yaptıklarına üzüldüğü için kendisini Anabainon Nehri'ne attı, nehir bu nedenle Maiandros adıyla anıldı. Tıpkı Timolaos'un *Phrygiaka* adlı eserinin 1. kitabında anlattığı gibi. Samoslu Agathokles de *Pessinouluların Anayasası* adlı eserinde nakleder.

3. Apameialı Demonstratos ise şöyle bir hikâyeden bahseder: Maiandros kritik bir zamanda Pessinoululara karşı komutan olarak seçilince ve umutlarının ötesinde bir zafer elde edince tanrıların anasına ait adakları askerlerine verdi. Tanrıçanın öngörüsüyle anında akliselim düşüncelerden uzaklaşarak karısını ve çocuğunu öldürdü. Kısa süre sonra ise akli başına geldi ve yaptıklarıyla ilgili vicdan azabı çekerek kendisini nehre attı, nehir ona izafeten Maiandros adıyla çağrıldı.

4. Orada zıt anlamıyla söylenen *sophron* taşı oluşur, öyle ki onunla birinin kucağına vurursan delirir ve yakınlarından birini öldürür. Ancak tanrıların anasını yatıştırdıktan sonra acılarından kurtulur. Tıpkı Demaratos'un *Nehirler Üzerine* adlı eserinin 3. kitabında anlattığı gibi. Arkhelaos da *Taşlar Üzerine* adlı eserinin 1. kitabında buna değinir.

5. Orada adını Agenor ve Dioksippe'nin oğlu Sipylos'tan alan Sipylos Dağı uzanır.) yanlışlıkla ve erinyeslerin kışkırtmasıyla annesini öldürdüğü için Keraiyon Dağı'na geldi, üzüntüsünden yaşamını sona erdirdi. Dağ ise tanrıların öngörüsüyle ona izafeten Sipylos olarak adlandırıldı.

6. Orada silindire benzeyen bir taş oluşur. Dindar çocuklar her ne zaman bunu bulurlarsa tanrıların annesinin tapınağına yerleştirirler ve asla dinsizlik yüzünden günah işlemezler. Babalarını sever ve akrabalarına sempati duyarlar. Tıpkı Samoslu Agatharkhides'in *Taşlar Üzerine* adlı eserinin 4. kitabında anlattığı gibi. Demaratos ise bunları *Phrygia* adlı eserinin 4. kitabında daha doğru olarak anlatır.

X. MARSYAS

1. Kelainai Kenti'nin yakınında bulunan Marsyas, Phrygia'nın bir nehridir. Şu nedenle daha önce Midas'ın pınarı olarak adlandırılıyordu: Phryglerin kralı Midas ülkesinin metruk yerlerine gidince ve susayınca, toprağı yarı ve kaynağa altın bıraktı, su da altına dönüştü. Hem daha fazla susadığı için hem de

καὶ ὑπόδιψος ὦν καὶ τῶν ὑποτεταγμένων θλιβομένων, ἀνεκαλέσατο τὸν Διόνυσον. Γενόμενος δ' ἐπῆκοος ὁ θεὸς, δαψιλὲς ὕδωρ ἀνέτειλε. Κορεσθέντων δὲ τῶν Φρυγῶν, Μίδα τὸν ἐκ τῆς κρήνης καταρρέοντα ποταμὸν Μίδα πηγὴν ἐκάλεσε. Μετωνομάσθη δὲ Μαρσύας διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Νικηθέντος ὑπ' Ἀπόλλωνος Μαρσίου καὶ ἐκ δαρέντος, ἐκ τοῦ ρέυσαντος αἵματος ἐγεννήθησαν Σάτυροί τε καὶ ποταμὸς ὁμώνυμος, Μαρσύας καλούμενος, καθὼς ἱστορεῖ Ἀλέξανδρος Κορνῆλιος ἐν γ' Φρυγιακῶν.

2. Εὐημερίδας δὲ ὁ Κνίδιος ἱστορίας μέμνηται τοιαύτης. Ὁ ἄσκος Μαρσίου τῷ χρόνῳ δαπανηθεὶς καὶ κατενεχθεὶς ἔπεσεν ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὴν Μίδα κρήνην· καὶ κατ' ὀλίγον καταφερόμενος ἀλιεῖ τι προσηνέχθη· κατὰ δὲ χρησιμοῦ προσταγὴν Πεισίστρατος ὁ Λακεδαιμόνιος παρὰ [τὰ] λείψανα τοῦ Σατύρου πόλιν κτίσας, Νόρικον αὐτὴν προσηγόρευσε ἀπὸ τοῦ συγκυρήματος. Νόρικον δὲ οἱ Φρύγες τῆ σφῶν διαλέκτῳ τὸν ἄσκον καλοῦσιν.

3. Γεννᾶται δὲ ἐν τῷ ποταμῷ τούτῳ βοτάνη αὐλὸς ὀνομαζομένη, ἣν ἐὰν πρὸς ἄνεμον σείσῃ τις, μουσικὴν ἔχει μελωδίαν, καθὼς ἱστορεῖ Δέρκυλλος ἐν α' Σατυρικῶν.

4. Παράκειται δὲ αὐτῷ ὄρος Βερεκύνθιον καλούμενον, τὴν προσηγορίαν ἔχον ἀπὸ Βερεκύνθου τοῦ πρώτου ἱερέως γενομένου τῆς μητρὸς τῶν θεῶν.

5. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος καλούμενος μάχαιρα· ἔστι γὰρ σιδήρῳ παραπλήσιος· ὃν ἐὰν εὔρη τις τῶν μυστηρίων ἐπιτελουμένων τῆς θεᾶς, ἐμμανὴς γίνεται, καθὼς ἱστορεῖ Ἀγαθαρχίδης ἐν τοῖς Φρυγιακοῖς.

ΧΙ. ΣΤΡΥΜΩΝ

1. Στρυμῶν ποταμὸς ἔστι τῆς Θράκης κατὰ πόλιν Ἠδωνίδα· προσηγορεῖτο δὲ πρότερον Παλαιστίνος ἀπὸ Παλαιστίνου τοῦ Ποσειδῶνος. Οὗτος γὰρ πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας ἔχων πόλεμον καὶ εἰς ἀσθένειαν ἐμπεσὼν τὸν υἱὸν Ἀλιάκμονα στρατηγὸν ἔπεμψεν· ὁ δὲ προπετέστερον μαχόμενος ἀνῆρέθη. Περί δὲ τῶν συμβεβηκότων ἀκούσας Παλαιστίνος καὶ λαθῶν τοὺς δορυφόρους, διὰ λύπης ὑπερβολὴν ἑαυτὸν ἔρριπεν εἰς ποταμὸν Κόνοζον, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Παλαιστίνος ὠνομάσθη. Στρυμῶν δὲ, Ἄρεως παῖς καὶ Ἠλίκης, ἀκούσας περὶ τῆς Ῥήσου τελευτῆς καὶ ἀθυμία συσχεθεὶς ἑαυτὸν ἔρριπεν εἰς ποταμὸν Παλαιστίνον, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Στρυμῶν μετωνομάσθη.

2. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος παυσίλυπος καλούμενος· ὃν ἐὰν εὔρη τις πενθῶν, παύεται παραχρῆμα τῆς κατεχούσης αὐτὸν συμφορᾶς, καθὼς ἱστορεῖ Ἰάσων Βυζάντιος ἐν τοῖς Θρακικοῖς.

3. Παράκεινται δ' αὐτῷ ὄρη Ῥοδόπη καὶ Αἴμιος. Οὗτοι ἀδελφοὶ τυγχάνοντες καὶ εἰς ἐπιθυμίαν ἀλλήλων ἐμπεσόντες, ὁ μὲν αὐτὴν Ἦραν προσηγόρευσε, ἡ δὲ τὸν ἀγαπῶ-

meseleye kızdığından Dionysos'u çağırır. Tanrı, duaları işiten de olduğundan bolca su çıkarttı. Phrygler suya doyduktan sonra Midas kaynaktan aşağı doğru akan nehri Midas'ın Pınarı olarak adlandırdı. Şu sebepten dolayı da Marsyas olarak yeniden adlandırılmıştır: Apollon tarafından mağlup edildiği için Marsyas'ın derisi yüzüldükten sonra akan kandan Satyroslar ve de aynı isimli nehir oluşur. Marsyas olarak adlandırılır. Tıpkı Aleksandros Kornelios'un *Phrygiaka* adlı eserinin 3. kitabında anlattığı gibi.

2. Knidoslu Euemeridas ise hikâyeyi şöyle anımsar: Marsyas'ın derisi zamanla eskidi ve topraktan yuvarlanarak Midas'ın Pınarı'na düştü. Biraz sürüklen-dikten sonra balıkçının birine ulaştı. Kehanetin buyruğuna göre Lakedaimoni-ali Peisistratos Satyros'un kalıntılarının yanına kenti kurduktan sonra, onu şu tesadüften dolayı Norikon adıyla çağırır: Phrygler kendi diyalektlerinde de-riyi *norikon* diye adlandırırlar.

3. Nehrin orada *aulos* olarak adlandırılan bir bitki yetişir, biri onu rüzgâra karşı sallarsa müzikal bir melodi elde eder. Tıpkı Derkyllos'un *Satyrika* adlı eserinin 1. kitabında anlattığı gibi.

4. Orada Berekynthios denilen bir dağ uzanır, tanrıların anasının ilk rahibi olan Berekynthos'tan gelen ada sahiptir.

5. Orada *makhaira* (kama) denilen bir taş oluşur çünkü demire benzemektedir. Eğer birisi tanrıçanın mysteriaları gerçekleştirilirken onu bulursa, çıldırır, tıpkı Agatharkhides'in *Phrygiaka* adlı eserinde anlattığı gibi.

XI. STRYMON

1. Edonis Kenti'nin yakınında bulunan Strymon, Trakya'nın bir nehridir. Daha önceleri Poseidon'un oğlu Palaistinos'tan dolayı Palaistinos olarak adlandırılıyordu. O, komşu kentlerle savaşta olduğundan ve hastalığa kapıldığından dolayı oğlu Haliakmon'u komutan atadı. O daha cüretkâr savaşmış olsa da öldürüldü. Palaistinos olanları duyunca, muhafızlara görünmeden üzüntüsünün büyüklüğünden kendisini Konozos Nehri'ne attı, nehir bundan sonra Palaistinos olarak adlandırıldı. Ares ve Helike'nin oğlu olan Strymon da Rhesos'un öldüğünü duyduktan sonra zayıflığının üstesinden gelerek kendisini Palaistinos Nehri'ne attı, (nehir) bundan dolayı Strymon olarak yeniden adlandırıldı.

2. Orada *pausilypos* olarak adlandırılan taş oluşur. Acı çeken biri onu bulursa kendisine acı veren sıkıntıları derhal sona erer. Tıpkı Byzantionlu Iason'un *Thrakika* adlı eserinde anlattığı gibi.

Orada Rhodope ve Haimos dağları uzanır. Bunlar bir arada duran ve birbirlerine karşı arzu duyan kardeşlerdi, erkek olan kadın olana Hera diye hitap

μενον Δία. Οἱ δ' ἀτιμούμενοι θεοὶ τὴν πράξιν μισοπονήρως ἐνεγκόντες, εἰς ὁμώνυμα ὄρη μετέβαλον ἀμφοτέρους.

4. Γεννῶνται δ' ἐν αὐτοῖς λίθοι Φιλάδελφοι λεγόμενοι, κοραξοὶ τὴν χροάν, ἀνθρωπόμμοι. Οὗτοι θεέντες χωρὶς ἀλλήλων καὶ ὀνομασθέντες, διαλύονται παραχρήμα καὶ ἰδίας, καθὼς ἱστορεῖ Θράσυλλος Μενδήσιος ἐν γ' περὶ Λίθων· μέμνηται δὲ τούτων ἀκριβέστερον ἐν τοῖς Θρακικοῖς.

XII. ΣΑΓΑΡΙΣ

1. Σάγαρις ποταμὸς ἐστὶ τῆς Φρυγίας· προσηγορεύετο δὲ πρότερον Ξηροβάτης ἀπὸ τοῦ συγκυρήματος· τῷ γὰρ θερινῷ καταστήματι ξηρὸς ὄραται πολλάκις· ἐκλήθη δὲ Σάγαρις δι' αἰτίαν τοιαύτην. Σάγαρις, Μύγδονος καὶ Ἀλεξιρρόης παῖς, τὰ μυστήρια τῆς μητρὸς τῶν θεῶν ἐξουθενίζων, τοὺς ἱερεῖς καὶ Γάλλους αὐτῆς ὕβρισεν. Ἡ δὲ μισοπονήρως ἐνεγκοῦσα τὴν πράξιν τῷ προειρημένῳ μανίαν ἐνέσκηπεν. Ὁ δὲ τῶν φρονίμων λογισμῶν ἐκστὰς ἑαυτὸν ἔβαλεν εἰς ποταμὸν Ξηροβάτην, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Σάγαρις μετωνομάσθη.

2. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος αὐτόγλυφος καλούμενος· εὐρίσκεται γὰρ τετυπωμένην ἔχων τὴν μητέρα τῶν θεῶν. Τοῦτον τὸν λίθον σπανίως εὐρισκόμενον ἐὰν εὕρη τις [τῶν] ἀποτεμομένων, οὐ ξενίζεται, ἀλλ' εὐψύχως φέρει τῆς παρὰ φύσιν πράξεως τὴν ὄψιν, καθὼς ἱστορεῖ Ἀρετάδης ἐν τοῖς Φρυγιακοῖς.

3. Παράκειται δὲ αὐτῷ ὄρος Βαλληναῖον καλούμενον ὅπερ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον βασιλικόν, τὴν προσηγορίαν ἔχον ἀπὸ Βαλληναίου τοῦ Γανυμήδους καὶ Μηδησιγίστης παιδός. Οὗτος γὰρ τὸν γεννήσαντα θεασάμενος ἀποτηκόμενον, τοῖς ἐγχωριοῖς καὶ Βαλληναῖον ἐορτὴν κατέδειξε μέχρι νῦν καλούμενον.

4. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος καλούμενος ἀστήρ. Οὗτος εἴωθεν νυκτὸς βαθείας πυρὸς δίκην λάμπειν τοῦ φθινοπώρου τὴν ἀρχὴν λαμβάνοντος· προσαγορεύεται δὲ τῇ διαλέκτῳ τῶν ἐγχωρίων βαλλήν, ὅπερ μεθερμηνευόμενόν ἐστὶ βασιλεὺς, καθὼς ἱστορεῖ Ἐρμησιάναξ Κύπριος ἐν β' Φρυγιακῶν.

XIII. ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΣ

1. Σκάμανδρος ποταμὸς ἐστὶ τῆς Τρωάδος. Ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Ξάνθος, μετωνομάσθη δὲ δι' αἰτίαν τοιαύτην. Σκάμανδρος, Κορύβαντος καὶ Δημοδίκης παῖς,

eder; o da aşkla karşılık verdiği için erkek olana Zeus derdi. Bu olaydan öğrenen tanrılar düşmanca duygularla onları defetmek için her birini kendi ismini taşıyan dağlara dönüştürdüler.

3. Orada *philadelphos* olarak adlandırılan, simsiyah renkli insan benzeri taşlar oluşur. Birbirinden ayrı yerleştirildikleri zaman ve adlandırıldıklarında derhal özelliklerini yitirirler, tıpkı Mendesli Thrasylus'un *Taşlar Üzerine* adlı eserinin 3. kitabında anlattığı gibi. Bu şeylerden *Thrakika* adlı eserinde daha detaylı bahseder.

XII. SAGARIS

1. Sagaris, Phrygia'nın bir nehridir. Oluşumundan dolayı daha önceleri Zerobates olarak adlandırılıyordu. Zira yazları çoğu kez kuru durumda görülür. Sagaris olarak ise şu nedenle adlandırıldı: Mygdon ve Aleksirrhoe'nin çocuğu olan Sagaris, tanrıların anasının mysterialarını küçümsüyor ve Galli'lere² kibirleniyordu. O (tanrıların anası) da bu davranışı nefretle defetmek için sözü edileni delirtti. O (Sagaris) ise akliselim düşüncelerini kaybettikten sonra kendisini Zerobates Nehri'ne attı, nehir ona izafeten Sagaris olarak yeniden adlandırıldı.

2. Orada *autoglyphos* (kendinden desenli) olarak isimlendirilen bir taş oluşur: çünkü formunu tanrıların annesinden almış olarak bulunur. Her kim bu özel formlandırılmış taşlar arasında nadir görülen bu taşı bulursa, yabancılık çekmez, tersine doğaya aykırı bir şekilde gerçekleşen bu olayın görünümü olarak cesur bir şekilde taşır, tıpkı Aretazes'in *Phrygika*'sında anlattığı gibi.

3. Orada Ballenaios olarak adlandırılan bir dağ uzanır, Ganymedes ve Medesigiste'nin çocuğu olan Ballenaios'tan adını alması nedeniyle "krali" diye çevrilmiştir. Zira o eritildikten sonra ortaya çıkan şeyi izlediği için yerlilere de bunu ve şimdye kadar Ballenaios olarak adlandırılan bayramı öğretti.

4. Orada *aster* olarak adlandırılan bir taş oluşmaktadır, sonbahar başlangıcında gecenin ortasında ateş gibi parlar. Yerlilerin diyalektiğinde *balle* olarak adlandırılır, "kral" diye çevrilir, tıpkı Kıbrıslı Hermesianaks'in *Phrygika* adlı eserinin 2. kitabında anlattığı gibi.

XIII. SKAMANDROS

1. Skamandros Troas'ın bir nehridir. Daha önceleri Ksanthos olarak adlandırılıyordu, şu nedenle ise yeniden adlandırıldı: Korybas ve Demodike'nin ço-

² Kybele rahipleri.

τῶν τῆς Ῥέας μυστηρίων τελουμένων αἰφνιδίως [τὴν θεὰν] θεασάμενος, ἐμμανὴς ἐγένετο καὶ μεθ' ὀρμῆς ἐπὶ Ξάνθον τὸν ποταμὸν ἐνεχθεὶς, ἑαυτὸν εἰς τοῦτον ἔβαλεν, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Σκάμανδρος μετωνομάσθη.

2. Γεννάται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη σειστρος καλουμένη, παραπλήσιος ἐρεβίνθῳ, κόκκους δὲ ἔχει σειομένους, ὅθεν τὴν προσηγορίαν ἔλαβεν· ταύτην οἱ κατέχοντες οὔτε φαντασίαν οὔτε θεὸν ὀφθέντα φοβοῦνται, καθὼς ἱστορεῖ Δημόστρατος ἐν β' περὶ Ποταμῶν.

3. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος Ἴδη, τὸ πρότερον δὲ ἔκαλεῖτο Γάργαρον, ὅπου Διὸς καὶ Μητρὸς θεῶν βωμοὶ τυγχάνουσι. Ἴδη δὲ μετωνομάσθη δι' αἰτίαν τοιαύτην. Αἰγέσθιος, ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Διὸς φοροῦ κόρης Ἴδης ἐρασθεὶς συνήλθε τῇ προειρημένη καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τοὺς εἰρημένους Ἰδαίους Δακτύλους. Γενομένης δ' αὐτῆς ἄφρονος ἐν τῷ τῆς Ῥέας ἀδύτῳ Αἰγέσθιος εἰς τιμὴν τῆς προειρημένης τὸ ὄρος Ἴδη μετωνόμασεν.

4. Γεννάται δ' ἐν αὐτῷ λίθος κρύφιος, ὃς μόνοις τοῖς μυστηρίοις τῶν θεῶν φαίνεται, καθὼς ἱστορεῖ Ἡράκλειτος Σικυώνιος ἐν β' περὶ Λίθων.

XIV. TANAIS

1. Τάναϊς ποταμὸς ἐστὶν τῆς Σκυθίας· ἔκαλεῖτο δὲ πρότερον Ἀμαζόνιος διὰ τὸ τὰς Ἀμαζόνας λουέσθαι ἐν αὐτῷ· μετωνομάσθη δὲ δι' αἰτίαν τοιαύτην. Τάναϊς, Βηρωσσοῦ καὶ Λυσιίπης μῖα τῶν Ἀμαζόνων παῖς, σωφρονέστατος ὑπάρχων, τὸ γυναικεῖον γένος ἐμίσει, μόνον Ἄρη σεβόμενος, ἐν ἀτιμίᾳ δὲ εἶχεν καὶ τὸ γαμεῖν. Ἡ δ' Ἀφροδίτη ἐπιθυμίαν αὐτῷ τῆς μητρὸς ἐνέσκηψεν. Ὁ δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀντεμάχετο τῷ πάθει· νικώμενος δὲ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῶν οἴστρων καὶ εὐσεβῆς διαμεῖναι βουλόμενος, ἑαυτὸν ἔρριψεν εἰς τὸν Ἀμαζόνιον ποταμὸν, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Τάναϊς μετωνομάσθη.

2. Γεννάται δὲ ἐν αὐτῷ φυτὸν ἀλίνδα καλούμενον· παρόμοια δὲ ἔχει τὰ φύλλα κράμβης. Τοῦτο λειοτριβοῦντες οἱ τὴν χώραν κατοικοῦντες ἀλείφονται τῷ χυλῷ καὶ θερμαινόμενοι τὸ ψῦχος εὐρώστως καρτεροῦσιν. Καλοῦσι δὲ τῇ σφῶν διαλέκτῳ Βηρωσσοῦ ἔλαιον.

3. Γεννάται δ' ἐν αὐτῷ καὶ λίθος κρυστάλλῳ παραπλήσιος, ὧν ἀνθρωπόμιμος, ἐστεμμένος. Ὄταν δὲ ἀποθάνῃ βασιλεὺς, ἀρχαιερείας παρὰ τὸν ποταμὸν τελοῦσι· καὶ ὃς ἂν εὐρεθῇ τὸν λίθον ἐκεῖνον ἔχων, παραχρῆμα βασιλεὺς γίνεται, καὶ τὰ σκήπτρα παραλαμβάνει τοῦ τελευτήσαντος, καθὼς ἱστορεῖ Κτησιφῶν ἐν γ' περὶ Φυτῶν· μέμνηται δὲ τούτων καὶ Ἀριστόβουλος ἐν α' περὶ Λίθων.

cuğu olan Skamandros, Rhea'nın mysterialarını uygulamaya başlayınca aniden [tanrıçayı] görür, deli olur ve hızlıca hareket ederek Ksanthos Nehri'ne doğru gelir, kendisini buraya atar, nehir ona izafeten Skamandros olarak yeniden adlandırılır.

3. Orada *seistros* olarak adlandırılan bir bitki yetişir, *erebintha*'ya (nohut) benzer, yukarı doğru sallanan tohumlara sahiptir, bu nedenle bu adı almıştır. Ona sahip olanlar ne hayalden ne de tanrı suretinden korkarlar, tıpkı Demostros'un *Nehirler Üzerine* adlı eserinin 2. kitabında anlattığı gibi.

4. Orada daha önceden Gargaros olarak adlandırılan İde Dağı uzanır, burada Zeus ve tanrılar anasının sunağı vardır. İde ise şu nedenden dolayı yeniden adlandırılmıştır: Diosphoros'tan soylanan Aigesthios kore İde'ye âşık olunca daha önce sözü edilenle bir araya geldi ve ondan söz konusu edilen İdaion Daktylos oldu. O Rhea'nın tapınağında puta dönüşünce Aigesthios adı geçenin onuruna dağı İde olarak yeniden adlandırdı.

5. Orada *kryphios* denilen bir taş oluşur, bu yalnızca tanrıların mysterialarında görülür, tıpkı Sikyonlu Herakleitos'un *Taşlar Üzerine* adlı eserinin 2. kitabında anlattığı gibi.

XIV. TANAİS

1. Tanais Skythia'nın bir nehridir; Amazonlar orada yıkandıkları için daha önceleri Amazonios olarak adlandırılmıştır; şu sebepten dolayı ise yeniden adlandırılmıştır. Berossos ve Amazonlardan biri olan Lysippe'nin oğlu Tanais son derece bilge yetişse de, kadın cinsinden nefret ediyordu. Yalnızca Ares'e tapıyordu ve evliliği onursuz addediyordu. Aphrodite ise ona annesinin tutkusunu savurdu. O da başlarda bu tutkuya karşı savaştı. Bu tutkunun acısının üstesinden gelerek ve dindar kalmak isteyerek kendisini Amazonios Nehri'ne attı, bundan dolayı Tanais diye yeniden adlandırıldı.

2. Orada *halinda* denilen bir bitki yetişir; sahip olduğu yapraklar lahanaya benzemektedir. Yörenin yerlileri (onu) ezerek suyunu ciltlerine sürerler ve ısınarak soğuğa güçlü bir şekilde dayanırlar. Kendi diyalektlerinde ise Berossos'un yağı olarak adlandırılırlar.

3. Orada taçlandırılmış bir şekilde insani mimikleri olan, kristale çok benzeyen bir taş oluşur. Kral öldüğü zaman yeni kralın seçimi nehrin kenarında yapılır. Ve her kim taşı bulursa (ona) sahip kişi derhal kral olur ve de krali gücü öleniden alır, tıpkı Ktesiphon'un *Bitkiler Üzerine* adlı eserinin 3. kitabında anlattığı gibi. Aristoboulos da bunlardan *Taşlar Üzerine* adlı eserinin 1. kitabında bahseder.

4. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος, τῇ διαλέκτῳ τῶν ἐνοικούντων προσαγορευόμενον Βριξάβα, ὅπερ μεθερμηγνυόμενον Κριοῦ μέτωπον· ὠνομάσθη δὲ διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Φρίξος ἀποβαλὼν παρὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον Ἕλληνα, τὴν ἀδελφήν, καὶ διὰ τὰ δίκαια τῆς φύσεως συγκεχυμένος, ἐν ταῖς ἀκρωρείαις λόφου τινὸς κατέλυσεν. Βαρβάρων δὲ τινῶν θεασαμένων αὐτὸν καὶ μεθ' ὄπλων ἀναβαινόντων, ὁ χρυσομάλλος κριὸς προκύψας καὶ ἰδὼν τὸ πλῆθος τῶν ἐπερχομένων, ἀνθρωπίνῃ φωνῇ χρησάμενος διεγείρει τὸν Φρίξον ἀναπαυόμενον, καὶ ἀναλαβὼν τὸν προειρημένον μέχρι Κόλχων εἰσήνεγκεν. Ὁ δὲ λόφος ἀπὸ τοῦ συγκυρήματος Κριοῦ μέτωπον προσηγορεύθη.

5. Γεννάται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη, τῇ διαλέκτῳ τῶν βαρβάρων φρίξα καλουμένη, ὅπερ μεθερμηγνυόμενον ἐστὶν μισοπόνηρος· πηγάνῳ δὲ ἐστὶ παρόμοιος, ἦν οἱ πρόγονοι κρατοῦντες, οὐδὲν ὑπὸ μητρυιῶν ἀδικοῦνται· μάλιστα δὲ φύεται παρὰ [τὸ] Βορέου προσαγορευόμενον ἄντρον. Συλληγομένη δ' ἐστὶ ψυχροτέρα χιόνος· ὅταν δὲ τι ἐκ μητρυιάς ἐπιβουλή γένηται, φλόγας ἀναδίδωσι· καὶ τοῦτο σύσσημον ἔχοντες οἱ φοβούμενοι τὰς ἐπιγεγαμημένας, ἐκκλίνουσι τῶν ἐπικειμένων φόβων τὰς ἀνάγκας, καθὼς ἱστορεῖ Ἀγάθων ὁ Σάμιος ἐν β' Σκυθικῶν.

XV. ΘΕΡΜΩΔΩΝ

1. Θερμῶδων ποταμὸς ἐστὶ [τῆς] Σκυθίας, τὴν προσηγορίαν εἰληφὼς ἀπὸ τοῦ συγκυρήματος· ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Κρύσταλλος· ἐκεῖνος γὰρ καὶ θέρους πῆσεται, τῆς τοποθεσίας τὴν τοιαύτην ἰδέαν διεξαγούσης· μετωνομάσθη δὲ δι' αἰτίαν τοιαύτην.

XVI. ΝΕΙΛΟΣ

1. Νεῖλος ποταμὸς ἐστὶ τῆς Αἰγύπτου κατὰ πόλιν Ἀλεξάνδρειαν. Ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πρότερον Μέλας ἀπὸ Μέλανος τοῦ Ποσειδῶνος· ὕστερον δὲ Αἴγυπτος ἐπεκλήθη δι' αἰτίαν τοιαύτην. Αἴγυπτος, Ἡφαίστου καὶ Λευκίπης παῖς, βασιλεὺς ὑπῆρχεν τῶν τόπων· δι' ἐμφύλιον δὲ πόλεμον μὴ ἀναβαίνοντος τοῦ Νείλου καὶ λιμῶ συνεχομένων τῶν ἐγχωρίων, ἔχρησεν ὁ Πύθιος τὴν εὐφορίαν, ἐὰν ὁ βασιλεὺς ἀποτρόπαιον θεοῖς τὴν θυγατέρα θύσῃ. Θλιβόμενος δὲ ὑπὸ τῶν κακῶν ὁ τύραννος τοῖς βωμοῖς Ἀγανίπην προσήγαγε. Τῆς δὲ διασπασθείσης ὁ Αἴγυπτος δι' ὑπερβολὴν τῆς λύπης ἑαυτὸν ἔρριπεν εἰς ποταμὸν Μέλανα, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Αἴγυπτος μετωνομάσθη. Προσηγορεύθη δὲ Νεῖλος δι' αἰτίαν τοιαύτην. Γαρμαθῶνη, τῶν κατ' Αἴγυπτον βασίλισσα τόπων, ἀποβαλοῦσα τὸν υἱὸν αὐτῆς Χρυσόχοαν, [ἐν] ἀκμῇ ἔφηβον, μετὰ τῶν οἰκετῶν ἐθρήνει συμπαθῶς τὸν προειρημένον. Ἴσιδος δὲ αἰφνιδίως ἐπιφανείσης, τὴν λύπην πρὸς καιρὸν ὑπερέθετο, καὶ προσποιητὴν χαρὰν σκηψαμένη τὴν θεὸν ὑπεδέξατο φιλανθρώπως. Ἡ δὲ τὴν διάθεσιν τούτων ἀμείψασθαι βουλομένη τῆς εὐσεβείας Ὀσίριδι παρεκέλευσεν, ὅπως ἀναγάγῃ τὸν υἱὸν αὐτῆς ἐκ τῶν καταχθονίων τόπων. Τούτου δὲ ταῖς δεήσεσι τῆς γυναικὸς συμπεριενεχθέντος, Κέρβερος, ὃν ἔνιοι καλοῦσιν Φοβερόν, ὑλάκτησεν.

4. Orada yerlilerin diyalektiğinde *Briksaba* olarak adlandırılan ve “koçun alnı” diye çevrilen bir dağ uzanır. Şu sebeple adlandırılmıştır: Phriksos, kız kardeşi Helle’yi Eukseinos Pontos’a attıktan sonra adaletli tabiatı gereği kafası karışınca dağın yamacında kendisini inzivaya çekti. Bir kısım barbar onu görüp de silahlarla ona doğru koşunca, altın postlu koç ortaya çıktı ve gelen kalabalığı görünce insana özgü bir ses çıkararak uyuyan Phriksos’u uyandırdı, daha sonra, bahsedileni sırtına alarak Kolkhis’e kadar taşıdı. (Bu) Yamaç olanlardan dolayı “koçun alnı” olarak adlandırıldı.

5. Orada barbarların diyalektiğinde *phriksa* olarak adlandırılan bir bitki yetişir, böyle kötü duygularla (hor görülerek) çevrilmiştir; sedefotuna çok benzemektedir, öyle ki bunu atalar güçlendirdikleri için, hiçbiri üvey anne tarafından zarara uğratılmazlardı. En çok Boreas denilen mağarada yetişir. Kardana daha soğukta ise destelenir. Her ne zamanki birine üvey annesi tarafından bir komplo kurulur alevleri yükseltirler. Bu işareti alanlar sonraki evliliklerden korkan kişiler olarak yaklaşan korkuların zorunluluklarından kaçınırlar. Tıpkı Samoslu Agathon’un *Skythika* adlı eserinin 2. kitabında bahsettiği gibi.

XV. THERMODON

1. Thermodon Skythia’nın bir nehridir, vuku bulanlardan dolayı adını almıştır: daha önceleri Krystallos olarak adlandırılıyordu. Yazın topografik görünümünün bu şekilde yayılması nedeniyle bu şekilde yeniden adlandırılmıştır.

XVI. NEİLOS

1. Aleksandreia (İskenderiye) Kenti’nin yakınındaki Neilos (Nil) Aigyptos’un (Mısır) bir nehridir. Önceleri Poseidon’un oğlu Melas’tan dolayı Melas olarak adlandırılıyordu. Daha sonra ise şu sebepten dolayı Aigyptos olarak adlandırıldı: Hephaistos ve Leukippe’nin oğlu Aigyptos kral olarak bölgeye hükmediyordu; akrabalar arasındaki savaş boyunca Neilos taşmadığı ve halkı açıktan kırıldığı için, Pythia, kralın kendi kızını tanrılara kurban olarak sunması koşuluyla bolluğu kehanet etti. Tyran kötüler tarafından sıkıştırılınca Aganippe’yi sunağa götürdü. (Kız kurban olarak) Parçalanınca Aigyptos üzüntüsünden kendisini Melas Nehri’ne attı. Nehir bundan dolayı Aigyptos olarak yeniden adlandırıldı. Garmathone, Aigyptos civarındaki bölgelerin kraliçesiydi, gençliğinin en güzel çağında olan oğlu Khrysokhoas’ı kaybettikten sonra, akrabaları ile beraber bahsi geçen (oğluna) acılı bir şekilde ağıt yakıyordu. Ansızın isis görününce ise acıyı öte tarafa bıraktı ve neşeliymiş gibi yaparak tanrıçayı insani bir şekilde hoş karşıladı. O dindarlığı dolayısıyla bu şeylerin değişmesini isteyerek Osiris’e oğlunu yeraltı dünyasından çıkarması için yakardı. O da kadının isteklerine inanınca, bazıları tarafından Phoberos denilen Kerberos,

Νείλος δ' ὁ τῆς Γαρμαθώνης ἀνὴρ αἰφνιδίως ἔνθεος γενόμενος, ἑαυτὸν ἔρριψεν εἰς ποταμὸν καλούμενον Αἴγυπτον, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Νείλος μετωνομάσθη.

2. Γεννάται δ' ἐν αὐτῷ λίθος κυάμφ παρόμοιος, ὃν ἐὰν κύνες ἴδωσιν, οὐχ ὑλακτοῦσι· ποιεῖ δὲ [ἄριστα] πρὸς τοὺς δαίμονιζομένους· ἅμα γὰρ [αὐτὸν] προστεθῆναι ταῖς ῥίσι, ἀπέρχεται τὸ δαμόνιον. Γεννῶνται δὲ καὶ ἄλλοι λίθοι, κόλλωτες καλούμενοι· τούτους κατὰ τὴν ἀσέβειαν τοῦ Νείλου συλλέγουσαι χελιδόνες κατασκευάζουσι τὸ προσαγορευόμενον Χελιδόνιον τείχος, ὅπερ ἐπέχει τοῦ ὕδατος τὸν ῥοῖζον καὶ οὐκ ἔᾶ κατακλυσιμῷ φθίρεσθαι τὴν χώραν, καθὼς ἱστορεῖ Θράσυλλος ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς.

3. Παράκειται δὲ αὐτῷ ὄρος, Ἄργιλλον καλούμενον ἀπ' αἰτίας τοιαύτης. Ζεὺς δι' ἐρωτικὴν ἐπιθυμίαν ἐκ Λύκτου πόλεως Κρητικῆς Ἄργην νύμφην ἀρπάσας ἀπήνεγκεν εἰς ὄρος τῆς Αἰγύπτου, Ἄργιλλον καλούμενον· καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς υἱὸν, καλούμενον Διόνυσον· ὃς ἀκμάσας εἰς τιμὴν τῆς μητρὸς τὸν λόφον Ἄργιλλον μετωνόμασεν· στρατολογήσας δὲ Πάνας καὶ Σατύρους [τοῖς] ἰδίους σκήπτροις Ἴνδουὺς ὑπέταξεν· νικήσας δὲ καὶ Ἰβηρίαν, Πάνα κατέλιπεν ἐπιμελητὴν τῶν τόπων, ὃς τὴν χώραν ἀπ' αὐτοῦ Πανίαν μετωνόμασεν· ἦν οἱ μεταγενέστεροι παραγώγως Σπανίαν προσηγόρευσαν, καθὼς ἱστορεῖ Σωσθένης ἐν ἰγ' Ἰβηρικῶν.

XVII. ΕΥΡΩΤΑΣ

1. Εὐρώτας· Ἴμερος, Ταυγέτης νύμφης καὶ Λακεδαίμονος παῖς, διὰ μῆνιν Ἀφροδίτης κατ' ἄγνοιαν ἐν παννυχίδι τὴν ἀδελφὴν Κλεοδικὴν βιασάμενος ἐφθείρεν· τῇ δὲ ἐπιούσῃ τῶν ἡμερῶν κατηχηθεὶς περὶ τῶν συμβεβηκότων καὶ ἀθυμῆσας, διὰ λύπης ὑπερβολὴν ἔρριψεν ἑαυτὸν εἰς ποταμὸν Μαραθῶνα, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Ἴμερος μετωνομάσθη. Ὑστερον δὲ Εὐρώτας ἐκλήθη δι' αἰτίαν τοιαύτην. Λακεδαίμονιων πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον ἐχόντων καὶ τὴν πανσέληνον περιμερόντων, Εὐρώτας, ὁ τῶν προειρημένων στρατηγός, καταφρονήσας πάσης δεισιδαιμονίας συνέβαλε τὴν παράταξιν, καίπερ ὑπὸ ἀστραπῶν τε καὶ κεραυνῶν κωλυόμενος· ἀποβαλὼν δὲ τὸ στράτευμα, καὶ λύπη συσχεθεὶς, ἑαυτὸν ἔρριψεν εἰς τὸν ποταμὸν (τὸν Ἴμερον), ὃς ἀπ' αὐτοῦ Εὐρώτας μετωνομάσθη.

2. Γεννάται δ' ἐν αὐτῷ λίθος περικεφαλαία παρόμοιος, θρασύδειλος προσαγορευόμενος· ἅμα γὰρ σάλπιγγος ἀκούειν ἐπὶ τὴν ὄχθαν προχωρεῖ· τῶν δ' Ἀθηναίων ὄνομα-

havladı; Garmathone'nin kocası Neilos aniden delirerek kendisini Aigyptos denilen nehre attı, nehir ona izafeten Neilos olarak yeniden adlandırıldı.

2. Orada fasulye tanesine benzer bir taş oluşur, köpekler onu görürse havlamazlar. Daimonların çarpmasına karşı ise [son derece] etkilidir. Çünkü burun deliklerine konulduğunda daimon gider. *Kollotes* denilen başka taşlar da oluşur. Kırlangıçlar bunları taşıyarak Neilos'un taşmasına karşı daha önce bahsi geçen Khelidonion Duvarı'nı inşa ederler; bu sur suyun hızlı akmasını engeller ve ülkenin selden dolayı yıkılmasına izin vermez, tıpkı Thrasyllös'un *Aigyptika* adlı eserinde anlattığı gibi.

3. Orada şu sebepten dolayı Argillos denilen dağ uzanır: Zeus, cinsel arzu duyduğu için Krete'nin kenti Lyktos'tan nymphe Arge'yi yakaladıktan sonra Aigyptos'un Argillos denilen dağına götürdü. Ondan Dionysos denilen bir oğlu oldu. O büyüdükten sonra annesinin onuruna Argillos yamacını yeniden adlandırdı. Panlarla ve Satyroslarla birleşerek İndos'u kendi hâkimiyetine aldı, İberia'yı da ele geçirdikten sonra Pan'ı bu toprakların yöneticisi olarak atadı, bundan dolayı (sözü edilen) ülkeyi Pania diye yeniden adlandırdı, sonraki kuşaklar adı geçenden Spania'yı (İspanya) türettiler, tıpkı Sosthenes'in *İberika* adlı eserinin 13. kitabında anlattığı gibi.

XVII. EUROTAS

1. Eurotas. Nyphe Taÿgete ve Lakedaimon'un çocuğu olan Himeros, gece festivalinde Aphrodite'nin öfkesinden dolayı bilmeden kız kardeşi Kleodike'yi baştan çıkarır. Günler sonra vuku bulanlar hakkında (bir şeyler) duyum alınca ve hayalleri yıkılınca üzüntüsünden kendisini Marathon Nehri'ne attı, nehir ona izafeten Himeros olarak yeniden adlandırıldı. Daha sonra ise şu sebepten dolayı Eurotas denildi: Lakedaimonlular Atinalılara karşı savaşa devam ederken ve dolunayı beklerken sözü edilenlerin komutanı Eurotas tüm batıl inançları küçümseyerek yıldırımlar ve şimşekler tarafından engellenmesine rağmen (ordusunu) savaş düzeninde dizdi. Ordusunu kaybedince üzüntüsünden kendisini nehre (Himeros'a) attı, bundan dolayı nehir Eurotas olarak adlandırıldı.

2. Orada *thrasydeilos* olarak adlandırılan ve *prikephalaia*'ya (miğfer) çok benzeyen bir taş oluşur; çünkü aynı zamanda salpinks³ sesini duymak isteyen nehrin kıyısına giderdi. Atinalılar tarafından isimlendirildikten sonra derine

³ Trompet

σθέντων, (καί) εἰς τὸν βυθὸν ἄλλεται. Κεῖνται δὲ πολλοὶ καθιερωθέντες ἐν τῷ ναῷ τῆς Χαλκιοῦκου Ἀθηνᾶς, καθὼς ἱστορεῖ Νικάνωρ ὁ Σάμιος ἐν β΄ περὶ Ποταμῶν.

3. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος Ταῦγετον προσονομαζόμενον, τὴν προσηγορίαν εἰληφὸς ἀπὸ Ταῦγέτης νύμφης, ἣν ὁ Ζεὺς βιασάμενος ἔφθειρεν· ἡ δὲ λύπη συσχεθεῖσα βρόχῳ τὸν βίον περιέγραψεν ἐν ἀκρωρείαις ὄρους Ἀμικλαίου, ὅπερ ἀπ' αὐτῆς Ταῦγετον προσωνομάσθη.

4. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη, καλουμένη χαρισία, ἣν [αἱ] γυναῖκες ἕαρος ἀρχομένου τοῖς τραχήλοις περιάπτουσι καὶ ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν συμπαθέστερον ἀγαπῶνται, καθὼς ἱστορεῖ Κλεάνθης ἐν α΄ περὶ Ὁρῶν. Μέμνηται δὲ τούτων ἀκριβέστερον Σωσθένης ὁ Κνίδιος, παρ' οὗ τὴν ὑπόθεσιν εἰληφεν Ἐρμογένης.

XVIII. INAXOS

1. Ἰναχος ποταμὸς ἐστὶ τῆς Ἀργείας χώρας· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πρότερον Καρμάνωρ. Ἀλιάκμων δὲ τῷ γένει Τιρύνθιος ἐν τῷ Κοκκυγίῳ ποιμαίνων ὄρει καὶ κατ' ἄγνοιαν τῇ Ἥρᾳ συγγινόμενον τὸν Δία θεασάμενος ἐμμανῆς ἐγένετο καὶ μεθ' ὀρμῆς ἐνεχθεὶς ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς ποταμὸν Καρμάνωρα, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Ἀλιάκμων μετωνομάσθη· προσηγορεῦθη δὲ Ἰναχος δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἰναχος, Ὠκεανοῦ παῖς, φθαρείσης τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Ἰοῦς ὑπὸ Διὸς, τὸν θεὸν βλασφήμοις λοιδορίαις ἐπέπληττεν κατόπιν ἀκολουθῶν· ὁ δὲ ἀναξιοπαθήσας ἔπεμψεν αὐτῷ Τισιφόνην, μίαν τῶν Ἐρινύων· ὅφ' ἤς ἐξοιστρηλατούμενος ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς ποταμὸν Ἀλιάκμονα, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Ἰναχος μετωνομάσθη.

2. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη κύνουρα καλουμένη, πηγάνῳ προσόμοιος· ἦν αἱ γυναῖκες, ὅταν ἀκινδύνως ἐκτῶσαι θελήσωσιν, ἐν οἴνῳ βεβρεγμένην τοῖς ὀμφαλοῖς ἐπιτιθέασιν.

3. Εὐρίσκεται δ' ἐν αὐτῷ καὶ λίθος βηρύλλῳ παρόμοιος· ὃν ἐὰν κρατήσωσιν οἱ ψευδομαρτυρεῖν ἐθέλοντες, μέλας γίνεται. Κεῖνται δὲ πολλοὶ ἐν τῷ τεμένει τῆς Προσυμναίας Ἥρας, καθὼς ἱστορεῖ Τιμόθεος ἐν Ἀργολικοῖς· μέμνηται δὲ τούτων καὶ Ἀγάθων ὁ Σάμιος ἐν β΄ περὶ Ποταμῶν. Ἀγαθοκλῆς δ' ὁ Μιλήσιος ἐν τοῖς περὶ Ποταμῶν φησὶ, τὸν Ἰναχον διὰ πανουργίαν ὑπὸ τοῦ Διὸς κεραυνωθέντα, ξηρὸν γενέσθαι.

4. Παράκεινται δ' αὐτῷ ὄρη Μυκῆναί τε καὶ Ἀπέσαντος καὶ Κοκκύγιον καὶ Ἀθηναῖον, τὰς προσηγορίας εἰληφότα διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Τὸ μὲν Ἀπέσαντον ἐκαλεῖτο πρότερον Σεληναῖον. Ἥρα γὰρ παρ' Ἡρακλέους δίκας βουλομένη λαβεῖν συνεργὸν παρέλαβε

çekilir. Birçok kişi ise adakta bulunmak için Athena Khalkioikos'un tapınağında⁴ kalır, tıpkı Samoslu Nikanor'un *Nehirler Üzerine* adlı eserinin 2. kitabında anlattığı gibi.

3. Orada Taÿgete denilen bir dağ uzanmaktadır, adını Zeus tarafından zorla alıkonulan nymphe Taÿgete'den almıştır. Acının ele geçirdiği hayatını Amyklaios Dağı'nın tepesinde kendini asarak sonlandırdığından dolayı Taÿgete olarak adlandırıldı.

4. Orada *kharisia* denilen bir bitki yetişir. Kadınlar suyunu sırtlarına sürdüklerinde erkekleri tarafından daha çok sevilirler, tıpkı Kleanthes'in *Dağlar Üzerine* adlı eserinin 1. kitabında anlattığı gibi. Knidoslu Sosthenes ise bu konuyu Hermogenes'ten alır.

XVIII. İNAKHOS

1. İnakhos Argos ülkesinin bir nehridir. Daha önceleri Karmanor diye adlandırılıyordu. Tirynthios soyundan Haliakmon, Kokkygios Dağı'nda çobanlık yapıyordu ve bilmeden Hera ile birlikte olan Zeus'i görerek çıldırınca hızlıca hareket ederek, aceleyle kendisini Karmanor Nehri'ne attı, nehir bundan dolayı Haliakmon olarak yeniden adlandırıldı. Şu sebepten dolayı ise İnakhos adıyla anıldı: Okeanos'un oğlu İnakhos kendi kız kardeşi İo, Zeus tarafından kaçırıldığı için tanrıyı takip ederek aşağılayıcı serzenişlerle suçladı. O ise öfkelenince ona Erynsler'den biri olan Tisiphone'yi gönderdi. Ondan dolayı çıldırarak kendisini Haliakmon Nehri'ne attı nehir ona izafeten İnakhos olarak yeniden adlandırıldı.

2. Orada *kynoura* denilen, sedefotuna çok benzeyen bir bitki yetişir. Kadınlar güvenli bir şekilde düşük yapmak isterlerse şaraba batırmış olduklarını göbeklerine koyarlar.

3. Orada *beryllos*'a (beryl) çok benzeyen bir taş oluşur; yalancı şahitlik yapmak isteyenler onu tutarsa kararır. Hera Prosymnaia'nın tapınağında bolca bulunur, tıpkı Timotheos'un *Argolika* adlı eserinde anlattığı gibi. Samoslu Agathon da *Nehirler Üzerine* adlı eserinin 2. kitabında bunları anlatır. Miletoslu Agathokles ise *Nehirler Üzerine* adlı eserinde kötü davranışından dolayı Zeus tarafından yıldırımla çarpılan İnakhos'un kurduğunu söyler.

4. Orada Mykenai, Apesantos, Kokygion ve Athenaion dağları uzanır, şu nedenle isimlerini almışlardır: Apesantos daha önceleri Selenaiion olarak adlandırılıyordu. Zira Hera Herakles'ten intikam almak istediği için, Selene'yi işbir-

⁴ Sparta'da

τὴν Σελήνην· ἡ δὲ ἐπωδαῖς χρησαμένη μάγοις ἀφροῦ κίστην ἐπλήρωσεν, ἐξ ἧς γεννηθέντα λέοντα μέγιστον Ἴρις ταῖς ἰδίαις ζώναις ἐπισφίγξασα κατήνεγκεν εἰς ὄρος Ὀφέλιον· ὁ δὲ ποιμένα τινὰ τῶν ἐγγχωρίων Ἀπέσαντον σπαράξας ἀνείλεν κατὰ δὲ θεῶν πρόνοιαν ὁ τόπος Ἀπέσαντος ἀπ' αὐτοῦ μετωνομάσθη, καθὼς ἱστορεῖ Δημόδοκος ἐν α' Ἡρακλείας.

5. Γεννάται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη Σελήνη καλουμένη· τὸν δὲ καταφερόμενον ἀπ' αὐτῆς ἀφρὸν περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ θέρους οἱ ποιμένες αἴροντες ἀλείφουσι τοὺς πόδας, καὶ οὐδὲν ὑπὸ τῶν ἐρπετῶν ἀδικοῦνται.

6. Μυκῆναι δὲ ἐκαλοῦντο τὸ πρότερον Ἄργιον ἀπὸ Ἄργου τοῦ πανόπτου· μετωνομάσθη δὲ Μυκῆναι δι' αἰτίαν τοιαύτην. Περσέως Μέδουσαν ἀποκτείναντος, Σθενῶ καὶ Εὐρύαλη ὡς τῆς προειρημένης ἀδελφαὶ τῆς πεφονευμένης τὸν ἐπίβουλον ἐπεδίωκον· γενόμενα δὲ κατὰ τοῦτον τὸν λόφον καὶ ἀπελίπασαι τῆς συλλήψεως, διὰ τὴν συμπάθειαν μυκηθμὸν ἀνέδωκαν· οἱ δ' ἐγγχώριοι τὴν ἀκρώρειαν ἀπὸ τοῦ συγκυρήματος Μυκήνας μετωνόμασαν, καθὼς ἱστορεῖ Κτησίας Ἐφέσιος ἐν α' Περσηίδος.

7. Χρῦσερμος δὲ ὁ Κορίνθιος ἐν α' Πελοποννησιακῶν ἱστορίας μέμνηται τοιαύτης. Περσέως φερομένου μετεώρου καὶ κατὰ τὸν λόφον γενομένου τοῦτον ἐξέπεσεν αὐτοῦ τῆς λαβῆς τοῦ ξίφους ὁ μύκης. Γοργοφόνος δὲ, ὁ βασιλεὺς Ἐπιδαυρίων, ἐκπεσῶν τῆς ἀρχῆς ἔλαβε χρησμὸν, ἐμπεριελθεῖν τὰς Ἀργολικὰς πόλεις καὶ ὅπου ἂν εὕρῃ ξίφους μύκητα, ἐκεῖ κτίσαι πόλιν. Γεγόμενος δὲ κατὰ τὸ Ἄργιον ὄρος καὶ εὐρῶν τὴν ἔλεφαντίνην λαβὴν πόλιν ἔκτισεν, ἦν ἀπὸ τοῦ συγκυρήματος προσηγόρευσε Μυκήνας.

8. Γεννάται δ' ἐν αὐτῷ λίθος κορύβας καλούμενος, τῇ χροῇ κοραξός· ὃν ἐὰν εὕρῃς καὶ ἔχῃς ἐν τῷ σώματι περικείμενον, κατ' οὐδὲν φοβῆ τὰς τετραπόδεις ὄψεις.

9. Τὸ δ' ὄρος Ἀπέσαντος τοῦ Ἀκρισίου. Κυνηγετῶν γὰρ κατ' ἐκείνον τὸν τόπον καὶ πατήσας ἐρπετὸν δηλητήριον ἐτελεύτησεν· ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν υἱὸν θάψας [τὸν] λόφον Ἀπέσαντον μετωνόμασεν, καλούμενον Σελινούντιον.

10. Ὅρος δὲ Κοκκύγιον διωνομάσθη δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ζεὺς Ἥρας τῆς ἀδελφῆς ἐρασθεὶς καὶ δυσωπούμενος τὴν ἀγαπωμένην ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς Ἄρη· τό γ' οὖν καλούμενον ὄρος Λυρκήιον ἀπὸ τοῦ συγκυρήματος Κοκκύγιον ὠνομάσθη, καθὼς ἱστορεῖ Ἀγαθώνυμος ἐν Περσηίδι.

11. Φύεται δὲ ἐν αὐτῷ δένδρον, παλίνουρος καλούμενον· ἐφ' ᾧ ἂν τι καθίσῃ τῶν ἀλόγων ζώων, ὡς ὑπὸ ἰξοῦ κατέχεται, πάρεξ κόκκυγος· τούτου γὰρ φείδεται· καθὼς [ἱστορεῖ] Κτησιφῶν ἐν α' περὶ Δένδρων.

likçi olarak yanına aldı. O da sihirli cazibesini kullanarak göğsünü köpükle doldurdu, Iris buradan oluşan son derece büyük aslanı kendi kuşaklarıyla (gökkuşağı) sıkıca bağlayarak Opheltios Dağı'na çekti. O ise yerlilerden çobanın biri olan Aphetantos'u parçalara ayırarak öldürdü. Tanrıların öngörüsü uyarınca bu yer ona izafeten Aphetantos diye yeniden adlandırıldı, tıpkı Demodokos'un *Herakleia* adlı eserinin 1. kitabında anlattığı gibi.

5. Orada *selene* denilen bir bitki yetişir, yaz başlangıcı civarında kendiliğinden köpük taşır, çobanlar onu alarak ayaklarına sürerler ve sürüngenler tarafından hiçbir şekilde zarar görmezler.

6. Mykenler de önceden bunu, Argos'un tam görünümünden dolayı Argion diye adlandırıyorlardı. Mykenler şu sebepten yeniden adlandırdılar: Perseus Medusa'yı öldürdükten sonra bahsedilenin kız kardeşleri Stheno ve Euryale maktulün katilini arıyorlardı. Bu tepeye geldiklerinde yakalama umutlarını kaybederek acılarından dolayı bir feryat (μυκηθμός) kopardılar. Yerliler de vuku bulan bu olaydan dolayı tepeyi Mykenas diye yeniden adlandırdı, tıpkı Ephesoslu Ktesias'ın *Perseid* adlı eserinin 1. kitabında anlattığı gibi.

7. Fakat Korinthoslu Khrysermos, *Peloponnesiaka* adlı eserinin 1. kitabında şöyle bir hikâye anlatır: Perseus gökyüzüne doğru götürüldüğü sırada, tam bu tepenin oralardayken saplı kılıcının kını düştü. Epidaurosluların kralı olan Gorgophonos krallıktan düşünce, Argosluların kentlerini dolaşması ve kılıcın kınını nerede bulursa orada kent kurmasına yönelik kehaneti aldı. Argion Dağı civarındayken fildişinden bir kın bulunca da kenti kurdu, vuku bulan bu olaydan dolayı (kent) Mykenai (kınlar) diye adlandırıldı.

8. Orada *korybas* denilen kuzguni renkte bir taş oluşur, onu bulursan ve vücudunda taşırsan canavar benzeri yaratıklardan hiçbir şekilde korkmazsın.

9. Aphetantos Dağı ise Akrisios'un oğludur. O, arazide avlanırken zehirli bir yılanı ezdiğinden dolayı öldü. Kral ise oğlunu buraya gömmesinden dolayı Selinountios denilen bu tepeyi Aphetantos olarak yeniden adlandırdı.

10. Dağ ise şu sebepten Kokkygion olarak bilinir oldu: Zeus kız kardeşi Hera'yı arzulayınca ve onu kandırarak etkileyince ondan Ares doğdu. Lyrkeion olarak adlandırılan dağ vuku bulanlardan Kokkygion olarak adlandırıldı, tıpkı Agathonymos'un *Persis* adlı eserinde anlattığı gibi.

11. Orada *palinuros* denilen bir ağaç yetişir. Guguk kuşu haricinde akli olmayan canlılardan biri (ona) konarsa yapışkan suyu tarafından yakalanır. Onu ise esirger, tıpkı Ktesiphon'un *Ağaçlar Üzerine* adlı eserinin 1. kitabında anlattığı gibi.

12. Ἀθηναῖον δὲ ὄρος ἔλαβε τὴν προσηγορίαν ἀπὸ Ἀθηνᾶς· μετὰ γὰρ τὴν τοῦ Ἰλίου πόρθησιν Διομήδης εἰς Ἄργος ὑποστρέψας, εἰς τὸν Κεραύνιον ἀνέβη λόφον καὶ τέμενος Ἀθηνᾶς κατασκευάσας τὸ ὄρος ἀπὸ τῆς θεᾶς Ἀθηναῖον μετωνόμασεν.

13. Γεννάται δ' ἐν τῇ ἀκρωρεῖα ρίζα παρόμοιος πηγάνω· ἦν ἔαν γυνὴ φάγη τις κατ' ἄγνοιαν, ἐμμανὴς γίνεται· καλεῖται δὲ Ἀδράστεια, καθὼς ἱστορεῖ Πηλοσίμαχος ἐν β Νόστων.

XIX. ΑΛΦΕΙΟΣ

1. Αλφειὸς ποταμὸς ἐστὶ τῆς Ἀρκαδίας κατὰ Πίσαν τῆς Ὀλυμπίας· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πρότερον Στύμφηλος ἀπὸ Στυμφήλου τοῦ Ἄρεως καὶ Δορμοθέας παιδός. Οὗτος γὰρ τὸν υἱὸν Ἀλκμαίωνα τὸν φιλιππον ἀποβαλὼν καὶ ἀθυμῖα συσχεθεὶς ἑαυτὸν ἔρριπεν εἰς ποταμὸν Νύκτιμον· ὃς (καὶ) ἀπ' αὐτοῦ Στύμφηλος μετωνομάσθη. Αλφειὸς δὲ ἐκλήθη δι' αἰτίαν τοιαύτην. Αλφειὸς εἰς τῶν τὸ γένος ἀφ' Ἡλίου καταγαγόντων ἀμιλληθεὶς Κερκάφω τῷ ἀδελφῷ περὶ ἀρχῆς, ἀνείλε τὸν προειρημένον καὶ ὑπὸ Ποινῶν ἐλαυνόμενος ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς ποταμὸν Νύκτιμον, ὃς (καὶ) ἀπ' αὐτοῦ Ἀλφειὸς μετωνομάσθη.

2. Γεννάται δ' ἐν τῷ ποταμῷ τούτῳ βοτάνη κεγχρίτις προσαγορευομένη, μελικήρω παρόμοιος· ἦν οἱ ἰατροὶ καθέψοντες πιεῖν διδῶσι τοῖς ἀπηλλοτριωμένας ἔχουσι τὰς φρένας καὶ ἀπαλλάττουσιν αὐτοὺς τῆς μανίας, καθὼς ἱστορεῖ Κτησίας ἐν α' περὶ Ποταμῶν.

3. Παράκειται δὲ ὄρος καλούμενον ἀπὸ αἰτίας τοιαύτης. Μετὰ τὴν γιγαντομαχίαν Κρόνος τὰς Διὸς ἀπειλὰς ἐκκλίνων εἰς ὄρος παρεγένετο Κτοῦρον, ὃ ἀπ' αὐτοῦ Κρόνιον μετωνόμασε· λαθὼν δὲ πρὸς ὀλίγον καιρὸν καὶ ἀφορμῆς δραζάμενος διῆρεν εἰς Καύκασον τῆς Σκυθίας.

4. Γεννάται δ' ἐν τῷ ὄρει τούτῳ κύλινδρος καλούμενος λίθος ἀπὸ τοῦ συγκυρήματος· ὁσάκις γὰρ ἂν ἀστράψῃ Ζεὺς ἢ βροντήσῃ, τοσαυτάκις ἀπὸ τῆς ἀκρωρεῖας διὰ φόβον κυλίεται, καθὼς ἱστορεῖ Δέρκυλλος ἐν α' περὶ Λίθων.

XX. ΕΥΦΡΑΤΗΣ

1. Εὐφράτης ποταμὸς ἐστὶ τῆς Παρθίας κατὰ Βαβυλῶνα πόλιν· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πρότερον Μῆδος ἀπὸ Μήδου τοῦ Ἀρταξέρξου παιδός. Οὗτος γὰρ δι' ἐπιθυμίαν τὴν Κορδύου θυγατέρα Ῥωξάνην βιασάμενος διέφθειρεν· τῇ δ' ἐπιούσῃ τῶν ἡμερῶν ζητούμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως πρὸς κόλασιν, φόβῳ συσχεθεὶς ἑαυτὸν ἔβαλεν εἰς ποταμὸν Ξαράνδαν, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Μῆδος ὠνομάσθη. Προσηγορεύθη δὲ Εὐφράτης δι' αἰτίαν τοιαύτην. Εὐφράτης, Ἀρανδάκου παῖς,

12. Athenaion Dağı da bu adlandırmayı Athena'dan aldı. İlion'un yıkımının ardından Diomedes Argos'a geri döndükten sonra Keraunion tepesine çıktı ve Athena'nın kutsal alanını kurduktan sonra dağ tanrıçadan dolayı Athenaion olarak yeniden adlandırıldı.

13. Bayırda sedefotuna çok benzeyen kök yetişir. Bir kadın kazara bundan yerse delirir. *Adrasteia* diye adlandırılır, tıpkı Plesimakhos'un *Dönüşler* adlı eserinin 2. kitabında anlattığı gibi.

XIX. ALPHEIOS

1. Olympia kenti Pisa'nın yakınında akan Alpheios Arkadia'nın bir nehridir. Önceleri Ares ve Dormothea'nın oğlu Stymphelos'tan dolayı Stymphelos diye adlandırılıyordu. Oğullarından birini, atlara düşkün olan Alkmaios'u kaybedince ve cesaretsizliğe kapılınca kendini Nyktimos Nehri'ne attı, nehir ona izafeten Stymphelos diye yeniden adlandırıldı. Şu sebepten dolayı da Alpheios denildi: Helios'tan türeyen soydan olan Alpheios, kardeşi Kerkaphos ile krallık için rekabet ederken söz edileni öldürdü ve "İntikamcılar" tarafından sürgün edilince kendisini Nyktimos Nehri'ne attı, nehir ona izafeten Alpheios olarak yeniden adlandırıldı.

2. Bu nehirde *melikeros'a* (bal peteği) çok benzeyen *kenkhritis* denilen bir bitki yetişir. Doktorlar (onu) kaynatarak aklını yitirmiş olanlara verirler ve onları çıldırmaktan kurtarırlar, tıpkı Ktesias'ın *Nehirler Üzerine* adlı eserinin 1. kitabında anlattığı gibi.

3. Şu sebepten adlandırılan bir dağ uzanır: Gigantomakhia'dan (tanrılarla devlerin savaşı) sonra Kronos, Zeus'ten uzak durarak kaçınmak için Ktouron Dağı'na gitti, dağ bundan Kronion olarak yeniden adlandırıldı. Kısa bir süre gözden kaçmasının ardından fırsat yakalayınca Skythia'daki Kaukasos'a gitti.

4. Bu dağlarda oluşumundan ötürü *kylindros* olarak adlandırılan bir taş bulunur. Zeus her ne zaman şimşek ya da yıldırım gönderse (taş) korkudan tepeden yuvarlanır, tıpkı Derkyllos'un *Taşlar Üzerine* adlı eserinin 1. kitabında anlattığı gibi.

XX. EUPHRATES

1. Babylonia Kenti'nin yakınındaki Euphrates Parthia'nın bir nehridir. Önceleri Artakserkses'in oğlu Medos'tan dolayı Medos deniliyordu. O arzusundan dolayı Kordyos'un kızı Rhoksane'ye zorla tecavüz etti. Günler sonra kral tarafından cezalandırılmak amacıyla aranınca korkuya kapılarak kendini Ksaranda Nehri'ne attı, bu nehir de ona izafeten Medos olarak adlandırıldı. Şu nedenle ise Euphrates denilmiştir: Arandakos'un oğlu Euphrates, oğlu Ak-

τὸν υἱὸν Ἀξούρταν εὐρών μετὰ τῆς μητρὸς ἀναπαυόμενον καὶ ὑπολαβὼν ὑπάρχειν τῶν πολιτῶν τινα, διὰ ζήλου μισοπονηρίαν σπασάμενος τὸ ξίφος ἐλαιμοτόμησεν αὐτόν. τῆς δ' ἀνεπίστου πράξεως γενόμενος αὐτόπτης διὰ λύπης ὑπερβολὴν ἑαυτὸν ἔβαλεν εἰς ποταμὸν Μῆδον, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Εὐφράτης μετωνομάσθη.

2. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος αἰτίτης καλούμενος· ὃν αἱ μαῖαι ταῖς δυστοκούσαις ἐπὶ τὰς γαστέρας ἐπιτιθέασι καὶ παραχρήμα τίκτουσιν ἄτερ ἀληγδόνος.

3. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ καὶ βοτάνη ἄξαλλα καλουμένη, μεθερμηνευομένη θερμόν· ταύτην οἱ τεταρταῖζοντες, ὅταν ἐπὶ τοῦ στήθους θῶσιν, ἀπαλλάττονται παραχρήμα τῆς ἐπισημασίας, καθὼς ἱστορεῖ Χρῦσερμος Κορίνθιος ἐν ἰγ' περὶ Ποταμῶν.

4. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος Δρμιύλον καλούμενον, ἐν ᾧ γεννᾶται λίθος σαρδόνυχι παρόμοιος, ᾧ οἱ βασιλεῖς ἐν ταῖς βασιλείαις χρῶνται· ποιεῖ δὲ ἄριστα πρὸς ἀμβλυπίας εἰς ὕδωρ θερμὸν βαλλόμενος, καθὼς ἱστορεῖ Νικίας ὁ Μαλλώτης ἐν τοῖς περὶ Λίθων.

XXI. ΚΑΙΚΟΣ

1. Κάϊκος ποταμός ἐστι τῆς Μυσίας· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πρότερον Ἀστραῖος ἀπὸ Ἀστραίου τοῦ Ποσειδῶνος. Οὗτος γὰρ παννυχίδος Ἀθηνᾶ τελουμένης Ἀλκίπην τὴν ἀδελφὴν κατὰ ἄγνοιαν βιασάμενος ἔφθειρεν καὶ ἀφείλετο τῆς προειρημένης τὸν δακτύλιον· τῇ δ' ἐπιούσῃ τῶν ἡμερῶν ἐπιγνοὺς τὴν σφραγίδα τῆς ὀμαίμου, διὰ λύπης ὑπερβολὴν ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς ποταμὸν Ἄδουρον, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Ἀστραῖος μετωνομάσθη· προσηγορεύθη δὲ Κάϊκος δι' αἰτίαν τοιαύτην. Κάϊκος, Ἑρμοῦ καὶ Ὠκυρρόης παῖς νύμφης, Τίμανδρον ἕνα τῶν εὐγενῶν φονεύσας καὶ τοὺς προσήκοντας αὐτῷ φοβούμενος, ἑαυτὸν ἔρριπεν εἰς τὸν Ἀστραῖον, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Κάϊκος μετωνομάσθη.

2. Γεννᾶται δ' ἐν τῷ ποταμῷ μήκων, ἔχων ἀντὶ καρποῦ [πλήθος] λιθαρίων· ἐκ τούτων μέλανά τινα τυγχάνει παρόμοια πυροῖς, ἅπερ οἱ Μυσοὶ ρίπτουσι εἰς ἠροτριωμένην χώραν· κἂν μὲν ἀφορία μέλλῃ γίνεσθαι, [ἐμ]μένει τῷ τόπῳ τὸ βληθέν· ἐὰν δ' εὐκαρπίαν σημαίη, τὰ λιθάρια δίκην ἀκρίδων ἄλλεται.

3. Φύεται δὲ ἐν αὐτῷ καὶ βοτάνη ἠλιφάρμακος καλουμένη, ἣν οἱ ἰατροὶ τοῖς αἰμορραγοῦσιν ἐπιτιθέασι καὶ τῶν φλεβῶν μεσολαβοῦσιν τὴν ἔκρυσιν, καθὼς ἱστορεῖ Τιμαγόρας ἐν α' περὶ Ποταμῶν.

4. Παράκειται δὲ αὐτῷ ὄρος Τεύθρας καλούμενον ἀπὸ Τεύθραντος, τοῦ Μυσῶν βασιλέως, ὃς κνηγεσίας χάριν εἰς Θράσυλλον ὄρος ἀναβάς καὶ θεασάμενος ὑπερμεγέθη κάπρον, ἐδίωκεν αὐτὸν μετὰ τῶν δορυφόρων· ὁ δὲ φθάσας κατέφυγεν ὡς ἰκέτης εἰς

sourtos'u annesiyle birlikte uyurken bulunca ve onun vatandaşlardan biri olduğunu zannedince kiskandığından dolayı kılıcını çekerek hınçla kafasını kesti. Umulmadık bu olayın faili kendisi olduğundan üzüntüsünden dolayı kendisini Medos Nehri'ne attı, nehir ona izafeten Euphrates diye yeniden adlandırıldı.

2. Orada *aetites* denilen bir taş oluşur. Kocakarılar onu doğum sancısı çekenlerin göbeklerine koyarlar, hemen ve acısız bir şekilde doğururlar.

3. Orada *aksalla* denilen, *thermon* diye çevrilen bir bitki yetişir. Kuartan maları (dört günde bir tutan sıtma nöbeti) olanlar ne zaman göğüslerinin üzerine bunu koysalar hastalıktan derhal kurtulurlar, tıpkı Korinthoslu Khrysermos'un *Nehirler Üzerine* adlı eserinin 13. kitabında anlattığı gibi.

4. Orada Drimylon denilen bir dağ uzanır, bu dağda *sardonyksi'*ye çok benzeyen bir taş oluşur, krallar, kraliyet emarelerinde onu kullanırlar. Sıcak suya atıldığı zaman bulanık görmeye karşı son derece etkili olur, tıpkı Malloslu Nikias'ın *Taşlar Üzerine* adlı eserinde anlattığı gibi.

XXI. KAIKOS

1. Kaikos Mysia'nın bir nehridir. Daha önceden Poseidon'un oğlu Astraios'tan dolayı Astraios olarak adlandırılıyordu. O, Athena'nın gece festivali kutlanırken kız kardeşi Alkippe'yi farkında olmadan kaba kuvvet kullanarak öldürdü ve sözü edilenin mühür yüzüğünü çaldı. Sonraki günlerde kardeşinin mühür yüzüğünü fark edince acılarının dayanılmazlığından kendisini Adouros Nehri'ne attı, nehir ondan dolayı Astraios olarak yeniden adlandırıldı. Şu sebepten dolayı da Kaikos olarak adlandırıldı: Hermes ve nymphe Okyrrhoe'nin oğlu olan Kaikos, soylulardan biri olan Timandros'u öldürünce ve oraya gelenlerden korkunca kendisini Astraios Nehri'ne attı, nehir ona izafeten Kaikos olarak yeniden adlandırıldı.

2. Nehirde afyon çiçeği yetişir, meyve yerine [birçok] çekirdeğe sahiptir. Bunlardan siyah olanı buğday tanelerine çok benzer, Mysialılar onu sabanla sürülen topraklara serperler. Atılan çekirdek toprakta kalırsa, büyük bir kıtlık olacak (demektir). Bolluk görülecekse eğer çekirdekler çekirgeler gibi zıplar.

3. Orada *helipharmakos* denilen bir bitki yetişir, doktorlar kanaması olanlara verirler ve damarların akıntısını durdururlar, tıpkı Timagoras'ın *Nehirler* adlı eserinde anlattığı gibi.

4. Orada Mysilıların kralı Teuthras'tan dolayı Teuthras olarak adlandırılan bir dağ uzanmaktadır. Bu (kral) av tutkusuyla Thrasyllus Dağı'na çıkınca ve son derece büyük bir yaban domuzu görünce mızraklı adamlarıyla birlikte onu takip eder. O (domuz) daha önce gelerek yakarıcı gibi Artemis Orthosia'nın

τὸ τῆς Ὀρθωσίας Ἀρτέμιδος ἱερὸν· βιαζομένων δὲ πάντων εἰς τὸν ναὸν εἰσελθεῖν, ὁ σὺς ἀνθρωπίνῃ φωνῇ χρησάμενος ἐξάκουστον ἀνέκραγεν· Φεῖσαι, βασιλεῦ, τοῦ θρέμματος τῆς θεᾶς· μετεωρισθεὶς δὲ Τεύθρας ἀνείλεν τὸ ζῶον. Ἄρτεμις δὲ μισοπονήρως ἐνεγκούσα τὴν πρᾶξιν, τὸν μὲν κάπρον ἀνεζωπύρησεν· τῷ δὲ παραίτιῳ τοῦ συγκυρήματος ἀλφὸν μετὰ μανίας ἔπειψε. Δυσωπούμενος δὲ τὸ πάθος ἐν ταῖς ἀκρωρείαις διέτριβεν. Λυσίππη δὲ, [ἡ] τοῦ προειρημένου μήτηρ, κατηχηθεῖσα περὶ τῶν συμβεβηκότων, εἰς τὴν ὕλην ἔδραμε, συνεπισπωμένη μάντιν τὸν Κοιράνου Πολύιδον· παρ' οὗ πᾶσαν πολυπραγμονήσασα τὴν ἀλήθειαν, βουθυσαίς τῆς θεᾶς ἐξίλασατο τὴν μισοπονηρίαν· καὶ ἀπο λαβοῦσα τὸν υἱὸν σωφρονοῦντα, βωμὸν ἰδρύσατο Ἀρτέμιδος Ὀρθωσίας· κατεσκεύασε δὲ καὶ κάπρον χρύσειον, [εἰς] προτομὴν ἀνθρώπου ἡσκημένον. Οὗτος μέχρι νῦν [ὡςπερ] διωκόμενος, κυνηγῶν εἰσελθόντων εἰς τὸν ναὸν, φωνὴν ἀναδίδωσι "φείδεσθε". Τεύθρας δὲ παρ' ἐλπίδα τὴν ἀρχέτυπον μορφήν ἀναλαβὼν, τὸ ὄρος μετωνόμασε Τεύθραντα.

5. Γεννάται δ' ἐν αὐτῷ λίθος ἀντιπαθῆς καλούμενος, ὃς κάλλιστα ποιεῖ πρὸς ἀλφούς καὶ λέπρας δι' οἴνου τριβόμενος καὶ τοῖς πάσχουσιν ἐπιτιθέμενος, καθὼς ἱστορεῖ Κτησίας Κνίδιος ἐν β' περὶ Ὀρῶν.

XXII. ΑΧΕΛΩΟΣ

1. Ἀχελῷος ποταμὸς ἐστὶ τῆς Αἰτωλίας· ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Θέστιος δι' αἰτίαν τοιαύτην. Θέστιος, Ἄρεως καὶ Πεισιδίκης παῖς, διὰ τина περίστασιν οὐκιακὴν ἀποδημήσας εἰς Σικυῶνα καὶ ἱκανὸν χρόνον διατρίψας, ὑπέστρεψεν εἰς τὸ πατρῶον ἔδαφος· εὐρῶν δὲ τὸν υἱὸν Καλυδῶνα μετὰ τῆς μητρὸς ἀναπαυόμενον καὶ μοιχὸν εἶναι δόξας, κατ' ἄγνοιαν ἐγονοκτόνησε· τῆς δὲ ἀνελπίστου πράξεως αὐτόπτης γενόμενος, ἑαυτὸν ἔρριπεν εἰς ποταμὸν Ἄξενον, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Θέστιος μετωνομάσθη. Προσηγορεύθη δὲ Ἀχελῷος ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας. Ἀχελῷος, Ὠκεανοῦ καὶ Ναΐδος νύμφης παῖς, τῇ θυγατρὶ Κλητορίᾳ κατ' ἄγνοιαν συνερχόμενος καὶ ἀθυμία συσχεθεὶς, ἑαυτὸν ἔβαλεν εἰς ποταμὸν Θέστιον, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Ἀχελῷος μετωνομάσθη.

2. Γεννάται δ' ἐν τῷ ποταμῷ τούτῳ βοτάνη ζάκλον καλουμένη, παρόμοιος ἐρίφῳ. Ταύτην τρίψας ἂν εἰς οἶνον βάλῃς, ὕδωρ γίνεται καὶ τὴν μὲν ὁσμὴν ἔχει, τὴν δὲ δύναμιν οὐκ ἔχει.

3. Εὐρίσκεται δὲ [ἐν αὐτῷ] καὶ λίθος πελιδνὸς τῷ χρώματι, λινουργὸς καλούμενος ἀπὸ τοῦ συγκυρήματος· ἔαν γὰρ βάλῃς αὐτὸν εἰς ὀθόνιον, δι' ἔρωτος ἔνωσιν τὸ σχῆμα λαμβάνει καὶ ἄργιον γίνεται, καθὼς ἱστορεῖ Ἀντισθένης ἐν γ' Μελεαγρίδος. Μέμνηται δὲ τούτων ἀκριβέστερον Διοκλῆς ὁ Ῥόδιος ἐν τοῖς Αἰτωλικαῖς.

tapınağına kaçtı. Hepsini tapınağın içine (girmeye) zorlayınca, yaban domuzu insana özgü bir sesle duyulacak kadar sesini yükselterek (şunları) söyledi: Ey kral! Tanrıçanın yaratığının canını bağışla! Teuthras ise endişelenerek hayvanı öldürdü. Artemis de yapılan işe kin güderek yaban domuzuna yeniden hayat verdi, vuku bulanların müsebbibine de cüzamla birlikte delilik gönderdi. (Teuthras) söz konusu felakete dertlendiği için tepelerde saklandı. Bahsi geçeninin annesi Lysippe vuku bulanları öğrenince Koiranos'un oğlu kâhin Polyidos'u ikna ederek ormana koştu. Ondan tüm gerçeği öğrenince öküz kurban ederek tanrıçanın öfkesini yatıştırdı. Çocuğu ise akliselimliği geri alınca Artemis Orthosia'ya sunak yaptırdı. Altın yaban domuzu ve çalışan adam büstüyle donattı. Halen takip edilen avlar tapınağa girince "bağışlayın!" sesi yayılır. Teuthras ise umulduğu üzere eski halini alır, dağ ise Teuthras diye yeniden adlandırılır.

5. Orada *antipathes* denilen bir taş oluşur, şarapla karıştırılıp hastalıklı (bölgeye) serildiğinde cüzam ve uyuza karşı son derece iyi gelir, tıpkı Knidoslu Ktesias'ın *Dağlar Üzerine* adlı eserinin 2. kitabında anlattığı gibi.

XXII. AKHELOOS

1. Akheloos Aitolia'nın bir nehidir. Daha önceleri şu sebeple Thestios denilmekteydi: Ares ve Peisidike'nin oğlu Thestios, Sikyon'a doğru civardaki yerleşimler boyunca yola koyulur ve uzun zaman kaldıktan sonra ülkesindeki evine geri döndü. Oğlu Kalydos'u annesiyle birlikte uyurken bulunca ve zani olduğunu düşününce yanlışlıkla onu öldürdü. Yaptığı şeyin ümitsizliğine şahit olunca kendini Akseos Nehri'ne attı, nehir ona izafeten Thestios olarak yeniden adlandırıldı: Okeanos ve nymphe Nais'in oğlu olan Akheloos, kızı Kletoria ile bilmeden birlikte olunca ve ümitsizliğe kapılınca kendini Thestios Nehri'ne attı, nehir ona izafeten Akheloos olarak yeniden adlandırıldı.

2. Nehirde yüne çok benzeyen *zaklos* denilen bir bitki yetişir. (Biri) bunu ovarak şaraba atarsa (şarap) suya dönüşür, kokusu olur, etkisi olmaz.

3. [Orada] Şu olaylardan *linourgos* denilen kurşuni renkte bir taş da oluşur. (Biri) onu keten kumaşa atarsa, aşkla çamaşırın şeklini alır ve beyazlar, tıpkı Antisthenes'in *Meleagris* adlı eserinin 3. kitabında anlattığı gibi. Rhodoslu Diokles *Aitolika* adlı eserinde daha doğru bir şekilde anlatır.

4. Παράκειται δὲ αὐτῷ ὄρος Καλυδῶν καλούμενον, τὴν προσηγορίαν εἰληφὸς ἀπὸ Καλυδῶνος, τοῦ Ἄρεως καὶ Ἀστυνόμης παιδός. Οὗτος γὰρ κατ' ἄγνοιαν λουομένην ἰδὼν Ἄρτεμιν, τὴν μορφὴν τοῦ σώματος μετέβαλεν εἰς πέτραν· κατὰ δὲ πρόνοιαν θεῶν τὸ ὄρος καλούμενον Γυρὸν ἀπ' αὐτοῦ Καλυδῶν μετωνομάσθη.

5. Γεννάται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη μύωψ προσαγορευομένη· ἦν ἂν τις εἰς ὕδωρ βαλὼν νίψηται τὸ πρόσωπον, ἀποβάλλει τὴν ὄρασιν, Ἄρτεμιν δὲ ἐξίλασάμενος ἀνακτάται τὸ φῶς, καθὼς ἰστορεῖ Δέρκυλλος ἐν γ' Αἰτωλικῶν.

XXIII. ΑΡΑΞΗΣ

1. Ἀράξης ποταμός ἐστι τῆς Ἀρμενίας, τὴν προσηγορίαν εἰληφὸς ἀπὸ Ἀράξου τοῦ Πύλου. Οὗτος γὰρ πρὸς Ἄρβηλον τὸν πάππον ὑπὲρ σκίπτρων ἀμιλλώμενος, αὐτὸν κατετόξευσε· ποινηλατούμενος δὲ ὑπὸ Ἐρινύων, ἑαυτὸν ἔρριπεν εἰς ποταμὸν Βάκτρον, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Ἀράξης μετωνομάσθη, καθὼς ἰστορεῖ Κτησιφῶν ἐν α' Περσικῶν.

Ἀράξης, Ἀρμενίων βασιλεὺς, πρὸς τοὺς πλησιοχώρους Πέρσας πόλεμον ἔχων, καὶ τῆς παρατάξεως παρελκομένης, χρησμὸν ἔλαβεν, αὐτὸν ἔσεσθαι τῆς νίκης ἐγκρατῆ, ἂν θεοῖς ἀποτροπαίοις θύσῃ δύο τὰς εὐγενεστάτας παρθένους. Ὁ δὲ διὰ φιλότεκνον εὐνοίαν τῶν ἰδίων θυγατέρων φεισάμενος, ἑνὸς τῶν ὑποτεταγμένων κόρας περιβλέπτους τοῖς βωμοῖς προσαγαγὼν ἀνεῖλεν. Μνησάλκης δὲ, ὁ τῶν φονευθεισῶν πατήρ, βαρέως ἠνεγκεν τὴν πράξιν, πρὸς καιρὸν στέξας τὴν ὕβριν· ἀφορμῆς δὲ δραζάμενος ἐξ ἐνέδρας τὰς τοῦ τυράννου θυγατέρας ἀπέκτεινε, καὶ καταλιπὼν τὸ πατρῶον ἔδαφος εἰς Σκυθίαν ἔπλευσεν. Ἀράξης δὲ περὶ τῶν συμβεβηκότων κατηγορεῖται καὶ ἀθυμία συσχεθεῖς, ἑαυτὸν ἔρριπεν εἰς ποταμὸν Ἄλμιον, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Ἀράξης μετωνομάσθη.

2. Γεννάται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη ἀράξα καλουμένη τῇ διαλέκτῳ τῶν ἐγχωρίων, ἥτις μεθερμηνευομένη λέγεται μισοπάρθενος· ἅμα γὰρ εὐρεθῆναι τὴν προειρημένην ὑπὸ παρθένων, αἵματος ποιησαμένη καταφορὰν μαραίνεται.

3. Καὶ λίθος δὲ [ἐν αὐτῷ] γεννάται σικύωνος καλούμενος μελάγχρους. Οὗτος ὅταν τις χρησμὸς ἀνθρωποκτόνος ἐκπέσῃ, τοῖς βωμοῖς τῶν ἀποτροπαίων θεῶν ὑπὸ δυεῖν ἐπιτίθεται παρθένων. Τοῦ δὲ ἱερέως αὐτοῦ τῇ μαχαίρᾳ θιγόντος, αἵματος ἔκρυσις γίνεται δαψιλῆς. Καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τὴν δεισιδαιμονίαν τελέσαντες μετ' ὀλολυγμῶν ἀναχωροῦσι, τὸν λίθον πρὸς τὸν ναὸν προσενέγκαντες, καθὼς ἰστορεῖ Δωρόθεος ὁ Χαλδαῖος ἐν β' περὶ Λίθων.

4. Παράκειται δὲ αὐτῷ ὄρος Δίορφον καλούμενον ἀπὸ Λιόρφου τοῦ γηγενοῦς, περὶ οὗ φέρεται ἱστορία τιοαυτή. Μίθρας υἱὸν ἔχειν βουλόμενος καὶ τὸ τῶν γυναικῶν γένος μισῶν πέτρα τινὴ προσεξέθορεν. Ἐγκυος δὲ ὁ λίθος γενόμενος μετὰ τοὺς ὠρισμένους χρόνους ἀνέδωκε νέον τοῦνομα Δίορφον· ὃς ἀκμάσας καὶ εἰς ἄμιλλαν ἀρετῆς τὸν Ἄρη προκαλεσάμενος ἀνήρεθῃ· οὗτος κατὰ πρόνοιαν θεῶν εἰς ὀμώνυμον ὄρος μετεμορφώθη.

4. Orada Ares ve Astynome'nin oğlu Kalydon'dan dolayı Kalydon denilen bir dağ uzanır. O bilmeden Artemis'i yıkanırken gördüğü için bedeninin şekli bir kayaya dönüştü. Tanrıların öngörüsüyle Gyros olarak adlandırılan dağ, Kalydon olarak yeniden adlandırıldı.

5. Orada *myops* denilen bir bitki yetişir. Biri onu suya atıp yüzünü yıkarsa görme yetisini kaybeder, Artemis de ışığını geri vererek onu teskin eder, tıpkı Derkyllos'un *Aitolika* adlı eserinin 3. kitabında anlattığı gibi.

XXIII. ARAKSES

1. Pylos'un oğlu Arakses'ten adını alan Arakses, Armenia'nın bir nehridir. O büyükbabası Arbelos ile krallık için mücadele ediyorken onu okla vurdu. Eri-nysler tarafından intikam amacıyla takip edilince kendini Baktros Nehri'ne attı, nehir ona izafeten Arakses olarak yeniden adlandırıldı, tıpkı Ktesiphos'un *Persika* adlı eserinin 1. kitabında anlattığı gibi.

Sınır komşusu Perslere karşı bir savaş yürüten Armenia'nın kralı Arakses, henüz muharebe hazırlığı yapıldığı sırada, eğer iyi oydan gelen genç kızlardan ikisini tanrıların kötü niyetlerine kurban ederse, zaferi kazanmaya muktedir olacağı hususunda bir kehanet aldı! O da kendi yavrularına kıyamadığından, etrafına bakarak sadık olanların kızlarını sunaklara getirdi ve öldürdü. Kurbanların babası Mnesalkes uygun zamana kadar öfkesini gizleyerek bu ağır yükü taşıdı, tyranın kızlarını oldukları yerde yakalayarak öldürdü ve vatanındaki evi Skythia'ya doğru denize açıldı. Arakses ise olanları öğrenince buna dayanamayıp kendini Halmos Nehri'ne attı, nehir bundan Arakses olarak yeniden adlandırıldı.

2. Orada yerlilerin kendi diyalektlerinde *araks* dedikleri "nefret eden genç kız" diye tercüme edilen bir bitki yetişir. Bununla birlikte sözü edilen (bitki) genç kızlar tarafından bulunursa kanama başlar ve dizlerine kapanıp eriyip gider.

3. [Orada] Sikyonos denilen siyah bir taş da oluşur. Ne zaman insan kurbanına ilişkin bir kehanet ortaya çıksa, fenalıkları önleyen tanrıların sunaklarına iki genç kız yerleştirilir. Rahip kendi kılıcıyla dokununca çok fazla kan dışarı çıkar. Tanrı korkusuna bu adet uygulanırken yüksek sesle ağlayarak ve taşı tapınağın yanına taşıyarak geri dönerler. Tıpkı Kaldeialı Dorotheos'un *Taşlar Üzerine* adlı eserinin 2. kitabında anlattığı gibi.

4. Orada fani Diorphos'tan dolayı Diorphon olarak adlandırılan bir dağ uzanır. Onun hakkında şu hikâye anlatılır: Mithras bir çocuğu olmasını istediğinden ve kadınların soyundan nefret ettiğinden herhangi bir kayanın üzerine çıktı, hamile kalan taş belirli bir süre sonra Diorphos adlı bir çocuk doğurdu. O büyüyünce erdem bakımından Ares ile yarıştı ve öldürüldü. Tanrıların öngörüsüyle dağ aynı isimle adlandırıldı.

5. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ δένδρον ροιᾶ παραπλήσιον, καρπὸν δ' ἄφθονον τρέφει μῆλων τὴν γεῦσιν ἔχοντα, σταφυλῆ παρόμοιον. Ἐκ ταύτης τῆς ὀπώρας πέπειρον ἐάν τις καθελὼν ὀνομάσῃ τὸν Ἄρη, γίνεται κρατούμενος χλωρός, καθὼς ἰστορεῖ Κτησιφῶν ἐν γ' περὶ Δένδρων.

XXIV. ΤΙΓΡΙΣ

1. Τίγρις ποταμὸς ἐστὶ τῆς Ἀρμενίας, τὸν ροῦν καταφέρων εἰς τε τὸν Ἀράξην καὶ τὴν Ἀρσακίδα λίμνην· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πρότερον Σόλλαξ, ὅπερ μεθερμηνευόμενόν ἐστὶ κατωφερῆς· ὀνομάσθη δὲ Τίγρις δι' αἰτίαν τοιαύτην. Διόνυσος κατὰ πρόνοιαν Ἦρας ἐμμανῆς γενόμενος, περιήρχετο γῆν τε καὶ θάλατταν, ἀπαλλαγῆναι τοῦ πάθους θέλων· γενόμενος δὲ ἐν τοῖς κατ' Ἀρμενίαν τόποις καὶ τὸν προειρημένον ποταμὸν διελθεῖν μὴ δυνάμενος, ἐπεκαλέσατο τὸν Δία· γενόμενος δὲ ἐπήκοος ὁ θεὸς, ἔπεμψεν αὐτῷ τίγριν, ἐφ' ἧς ἀκινδύνως προσενεχθεὶς, εἰς τιμὴν τῶν συμβεβηκότων τὸν ποταμὸν Τίγριν μετωνόμασεν, καθὼς ἰστορεῖ Θεόφιλος ἐν α' περὶ Λίθων. Ἐρμησιάναξ δὲ ὁ Κύπριος ἱστορίας μέμνηται τοιαύτης. Διόνυσος ἐρασθεὶς Ἀλφεισβοίας νύμφης καὶ μῆτε δώροις μῆτε δεήσεσι πείσαι δυνάμενος, εἰς (τὴν προειρημένην) τίγριν μετέβαλε τὴν μορφήν τοῦ σώματος· καὶ φόβῳ πείσας τὴν ἀγαπωμένην, ἀνέλαβεν αὐτήν· καὶ διὰ τοῦ ποταμοῦ κομίσας ἐγέννησεν υἱὸν Μῆδον· ὃς ἀκμάσας εἰς τιμὴν τοῦ συγκυρήματος τὸν ποταμὸν Τίγριν μετωνόμασεν, καθὼς ἰστορεῖ Ἀριστῶνυμος ἐν γ'.

2. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος μυνδᾶν καλούμενος, πάνυ λευκός· ὃν ἐὰν κατέχη τις, οὐδὲν ὑπὸ θηρίων ἀδικεῖται, καθὼς ἰστορεῖ Λέων ὁ Βυζάντιος ἐν γ' περὶ Ποταμῶν.

3. Παράκειται δὲ αὐτῷ ὄρος Γαύρανον καλούμενον ἀπὸ Γαυράνου τοῦ Ῥωξάνου σατράπου· ὃς εὐσεβῆς ὦν πρὸς τοὺς θεοὺς, τῆς ἀμοιβαίας ἔτυχε χάριτος. Μόνος [γὰρ] ἐκ πάντων τῶν Περσῶν τριακοσίοις ἔτεσι ζήσας καὶ ἄτερ νόσου τινὸς τελευτήσας, ἐν ταῖς ἀκρωρείαις τοῦ Μασωροῦ ταφῆς ἠξιώθη πολυτελοῦς· κατὰ δὲ πρόνοιαν θεῶν τὸ ὄρος ἀπ' αὐτοῦ Γαύρανον μετωνομάσθη.

4. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη κριθῆ παρόμοιος ἀγρία· ταύτην οἱ ἐγχώριοι θερμαίνοντες ἐν ἐλαίῳ καὶ ἀλειφόμενοι οὐδέποτε νοσοῦσι μέχρι τῆς ἀνάγκης τοῦ θανάτου, καθὼς ἰστορεῖ Σώστρατος ἐν α' Μυθικῶν ἱστοριῶν συναγωγῆς.

XXV. ΙΝΔΟΣ

1. Ἰνδὸς ποταμὸς ἐστὶ τῆς Ἰνδίας, ροῖζω μεγάλῳ καταφερόμενος εἰς τὴν τῶν Ἰχθυοφάγων γῆν· ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Μασωλὸς ἀπὸ Μασωλοῦ τοῦ Ἡλίου· μετωνομάσθη δὲ δι' αἰτίαν τοιαύτην. Τῶν τοῦ Διονύσου μυστηρίων τελουμένων

5. Orada ağaca benzeyen *rhoia* (dut) yetişir, bolca meyve taşır, ürünlerin tadı üzümüne çok benzer. Eğer birisi bu meyveden olgun olanına Ares adını verirse, yeşillenir, tıpkı Ktesiphos'un *Ağaçlar Üzerine* adlı eserinin 13. kitabında yazdığı gibi.

XXIV. TİGRİS

1. Arsakis bataklığına ve Arakses Nehri'ne akıntısını döken Tigris Armenia'nın bir nehridir. Önceleri *Sollaks* diye adlandırılıp "batık" diye tercüme edilirdi. Şu sebepten dolayı da Tigris olarak adlandırıldı: Dionysios, Hera'nın öfkesinden delirince, acılarından kurtulmayı isteyerek hem karayı hem de denizi dolaşıyordu. Armenia boyunca uzanan topraklara ulaşip da sözü edilen nehri geçmeyi başaramayınca Zeus'e dua etti, tanrı duaları işiten olduğu için ona bir kaplan gönderdi. Onun üzerinde tehlikesiz bir şekilde geçtiği için vuku bulanların onuruna nehri Tigris olarak yeniden adlandırdı, tıpkı Theophilos'un *Taşlar Üzerine* adlı eserinin 1. kitabında anlattığı gibi.

2. Kıbrıslı Hermesianaks ise hikâyeleri şöyle anlatır: Dionysios, nymphe Alphasiboia'ya âşık olunca ve ne hediyelerle ne de dileklerle (onu kandırmaya) muktedir olamayınca bedeni [daha önce bahsedilen] kaplana dönüştü. Sevdiğini korkuyla ikna ederek onu aldı. Nehir boyunca birlikte olduktan sonra oğlu Medos doğdu. O büyüyünce, vuku bulanlardan dolayı onun şerefine nehri Tigris olarak yeniden adlandırıldı, tıpkı Aristonymos'un eserinin 3. kitabında anlattığı gibi.

3. Orada *mynda* denilen bir taş oluşur, tamamen beyazdır. Biri onu taşırsa vahşi hayvanlar tarafından yaralanmaz, tıpkı Byzantionlu Leon'un *Nehirler Üzerine* adlı eserinin 3. kitabında anlattığı gibi.

4. Orada satrap Roksanes'nin oğlu Gauran'dan adını alan Gauran Dağı uzanır. O, tanrılar nezdinde dindar olduğundan dolayı ayrıcalık elde etti. Perslerin tümünden yalnızca o üç yüz yıl yaşadı ve hastalanmadan öldü, çok pahalı olan mezarının Mausoros'un tepelerinde olduğu sanılmaktadır. Tanrıların takdirine göre dağ ona izafeten Gauron olarak yeniden adlandırılmıştır.

5. Orada yabancı arpaya benzeyen bir bitki yetişir, yerliler bunu zeytinyağında pişirirler ve sürünerek (vücutlarına sürerek) ölüm (onları) zorlayana dek hiç hastalanmazlar, tıpkı Sostratos'un *Mythika* adlı eserinin 1. kitabında anlattığı gibi.

XXV. İNDOS

1. İhthuophaglar'ın (balık yiyenler) ülkesine şiddetli bir akıntıyla akan İndos, İndia'nın bir nehridir. Daha önce Helios'un oğlu Mausolos'tan dolayı Mausolos olarak adlandırılıyordu. Şu nedenle yeniden adlandırıldı: Dionysos'un

καὶ τῶν ἐγχωρίων τῇ δεισιδαιμονίᾳ προσευκαιρούντων, Ἰνδὸς, τῶν ἐπισήμων νέος, τὴν Ὀξυάλκου τοῦ βασιλέως θυγατέρα Δαμασακίδαν κληρονομήσαν βιασάμενος ἔφθειρεν· ζητούμενος δὲ ὑπὸ τοῦ τυράννου πρὸς κόλασιν, διὰ φόβον ἑαυτὸν ἔβαλεν εἰς ποταμὸν Μαισῶν, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Ἰνδὸς μετωνομάσθη.

2. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος προσαγορευόμενος, ὃν ὅταν φορῶσιν αἱ παρθέναι, κατ' οὐδένα τρόπον τοὺς φθορέας φοβοῦνται.

3. Φύεται δὲ ἐν αὐτῷ καὶ βοτάνη καρπύλη καλουμένη, βουγλώσσω παρόμοιος· ποιεῖ δ' ἄριστα πρὸς ἰκτέρους διὰ ὕδατος χλιαροῦ διδομένη τοῖς πάσχουσιν, καθὼς ἱστορεῖ Κλειτοφῶν ὁ Ῥόδιος ἐν αἰνδικῶν.

4. Παράκειται δ' αὐτῷ ὄρος, Λίλαιον προσαγορευόμενον ἀπὸ Λιλαίου ποιμένος. Οὗτος γὰρ δεισιδαίμων ὑπάρχων καὶ μόνην σεβόμενος τὴν Σελήνην, νυκτὸς βαθείας ἐξετέλει τὰ μυστήρια τῆς προειρημένης. Βαρέως δὲ οἱ λοιποὶ θεοὶ [τὴν] ἀτιμίαν φέροντες, ἔπεμψαν αὐτῷ δύο λέοντας ὑπερμεγέθεις· ὅφ' ὧν διασπαραχθεὶς τὸν βίον ἐξέλιπε. Σελήνη δὲ τὸν εὐεργέτην μετέβαλεν εἰς ὁμώνυμον ὄρος.

5. Γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῷ λίθος κλειτορὶς ὀνομαζόμενος· ἔστι δὲ λίαν μελάγχρους· ὃν κόσμου χάριν οἱ ἐγχώριοι φοροῦσιν ἐν τοῖς ὠταρίοις, καθὼς ἱστορεῖ Ἀριστοτέλης ἐν δ' περὶ Ποταμῶν.

mysterialarının icra edildiği sırada dikkate değer bir genç olan İndos, kral Oksyalos'un kızı Damasalkidas sepet taşıyorken (ona) zorla sahip oldu. Tyrann tarafından aranırken henüz cezalandırılmadan korkusundan kendisini Mausolos Nehri'ne attı, nehir bundan dolayı İndos olarak yeniden adlandırıldı.

2. Orada... denilen bir taş oluşur, onu taşıyan genç kızlar, baştan çıkarma uygulamasının hiç birinden korkmazlar.

3. Orada *karpyle* denilen ve öküzdilene çok benzeyen bir bitki yetişir. Mustarip olanlara sıcak suyla birlikte verilince sarılığa karşı çok iyi gelir tıpkı Rhodoslu Kleitophon'un *İndika* adlı eserinin 1. kitabında anlattığı gibi.

4. Orada çoban Lilaos'tan dolayı Lilaion olarak adlandırılan dağ uzanır. O, dindar olduğundan ve yalnızca Selene'ye saygı duyduğundan, gecenin geç saatlerinde bahsi geçenin mysterialarını uyguluyordu. Geriye kalan tanrılar ise onu ayıpladıklarından dolayı ona muazzam büyüklükte iki aslan gönderdiler. Onlar tarafından parçalara ayrılarak yaşamını yitirdi. Selene ise hayırhahı aynı isimli bu dağa dönüştürdü.

5. Orada *kleitoris* diye adlandırılan bir taş oluşur. Çok siyah renklidir. Yerliler süs diye onu kulak memelerinde taşırlar, tıpkı Aristoteles'in *Nehirler Üzerine* adlı eserinin 4. kitabında anlattığı gibi.